

Forvaltningsplan for Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde

Fylkesmannen i Finnmark, mai 2009

Forord

Øvre Pasvik nasjonalpark ble opprinnelig opprettet i 1970. I 2003 ble nasjonalparken utvidet og det tilgrensende Øvre Pasvik landskapsvernområde ble opprettet.

Forskriftene for verneområdene er kortfatta og gir et visst rom for skjønn. I den praktiske og daglige forvaltningen er det derfor behov for en forvaltningsplan som utdyper og konkretiserer verneforskriftene. Formålet med en forvaltningsplan er å gi økt forutsigbarhet for rettighetshavere og brukere i spørsmål knyttet til forvaltningen av nasjonalparken og landskapsvernområdet.

I 1990 ble det laget en enkel forvaltningsplan for daværende Øvre Pasvik nasjonalpark. Fylkesmannen i Finnmark har nå utarbeidet en ny forvaltningsplan for Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde, som erstatter planen fra 1990.

Arbeidet med forvaltningsplanen har foregått i perioden oktober 2005 til mars 2008. Det har vært avholdt fire møter med berørte lokale parter i denne perioden, hvor det har kommet mange nyttige og gode innspill til planen. Forvaltningsplanen har vært til faglig gjennomgang i Direktoratet for naturforvaltning i mars 2007, og på høring i perioden 26. mars – 1. juni 2007. Den ble godkjent av Direktoratet for naturforvaltning i april 2009.

Fylkesmannen takker for alle innspill og bidrag som har kommet i forbindelse med forvaltningsplanarbeidet.

Bente Christiansen
fylkesmiljøvern sjef

INNHold

Forord	2
1. Innledning	4
2. Områdebeskrivelse	7
2.1 Beliggenhet og eiendomsforhold	7
2.2 Naturmiljø og kulturminner.....	7
3. Forvaltning av Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde	10
3.1 Overordna målsetning	10
3.2 Strategi for forvaltninga av Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde	11
3.3 Forholdet til annet lovverk.....	11
3.4 Retningslinjer for bruk av verneforskriftene	11
4. Brukerinteresser og forvaltningsmessige problemstillinger	13
4.1 Reindrifft	13
4.2 Grenseoppsyn langs grensa mot Russland.....	14
4.3 Friluftsliv, inkludert jakt og fiske	17
4.4 Organisert ferdsel inkludert turisme	20
4.5 Motorferdsel	21
4.6 Skogsbilveier	22
4.7 Hytter og andre byggverk	23
4.8 Skogbruk og annet uttak av trevirke	25
4.9 Uttak av masse	26
4.10 Vannkraftverk og kraftlinjer	26
4.11 Skogbrann	28
4.12 Krigsetterlatenskaper	28
5. Forvaltningsoppgaver og tiltak	29
5.1 Oppsyn	29
5.2 Informasjon	30
5.3 Tilrettelegging for allmennheten	31
5.4 Naturovervåking.....	33
6. Litteraturliste	35
Vedlegg 1. Oversikt over planlagte tiltak	36
Vedlegg 2. Kart: Tilrettelegging og informasjon	37
Vedlegg 3. Kart: Bygninger, inngrep etc.	38
Vedlegg 4. Verneforskrift for Øvre Pasvik nasjonalpark	39
Vedlegg 5. Verneforskrift for Øvre Pasvik landskapsvernområde	43

1. Innledning

Øvre Pasvik nasjonalpark ble opprettet i 1970, som et ledd i den første landsplanen for nasjonalparker fra 1964. I 2003 ble nasjonalparken utvidet (fra 67 km² til 119 km²), samtidig som Øvre Pasvik landskapsvernområde (54,2 km²) ble etablert.

Utvidelsen av nasjonalparken og opprettelsen av landskapsvernområdet ble gjennomført i henhold til "Ny landsplan for nasjonalparker" (NOU 1986:13) og "Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge" (Stortingsmelding nr 62 1991-1992). Nasjonalparken ble utvidet østover, til Sarima og Kneppåsen, og nordover til nordsiden av Sortbrysttjern, Korsvatnet, over Svartåsen til finskegrensa. Landskapsvernområdet omfatter områder mellom nasjonalparken og Pasvikelva nordover til Gjøkåsen (se kartvedlegg)

Formålet med verneområdene i Øvre Pasvik er i første rekke å ta vare på internasjonalt verneverdig urskog og våtmarksområder som er viktige hekkeområder for truede fuglearter, og å ta vare på et særpreget natur- og kulturlandskap med et rikt plante- og dyreliv og kulturminner.

Nasjonale barskogregistreringer viser at Øvre Pasvik nasjonalpark og området nord for parken, har Norges største sammenhengende intakte urskog. Fuglefaunaen i Øvre Pasvik gjenspeiler områdets ødemarkspreg. Flere arter regnes som sjeldne og sårbare. En finner østlige fuglearter som er sjeldne i resten av Norge og Vest-Europa. Området er også leveområde for arter som er avhengig av gammelskog. Østover fra den opprinnelige nasjonalparken mot Pasvikelva er landskapet preget av store myr- og våtmarksområder. Myrområdene består av en mosaikk av ulike myrtyper. Dette varierte våtmarkslandskapet gir grunnlag for en stor artsrikdom med flere østlige plantearter som regnes som sjeldne og sårbare.

Nasjonalparker skal sikre store, urørte eller i det vesentlige urørte områder uten tunge tekniske inngrep med spesielle naturforhold eller vakkert landskap, jf. § 3 i Naturvernloven (Lov av 19. juni 1970 nr. 63 om Naturvern). Hensynet til friluftslivet kan også være en del av verneformålet. I nasjonalparker vernes landskapet med planter, dyr og kulturminner. Hogst, skogplanting, vegbygging, motorisert ferdsel og nybygg av hytter, husvære, naust og lignende reguleres vanligvis strengt. Husdyr- og reinbeiting, enkelt friluftsliv, jakt og fiske, samt høsting av bær og sopp er eksempel på tiltak som vanligvis ikke reguleres i nasjonalparker. Bruk og vedlikehold av husvære og andre bygninger reguleres vanligvis heller ikke.

Landskapsvernområder kan opprettes for å sikre egenarta eller vakre natur- eller kulturlandskap, jf. § 5 i Naturvernloven. Bevaring av helhetlige landskap er viktig her. Tiltak som kan endre landskapets art og karakter vil normalt ikke tillates. Eksempler på dette er vegbygging, treslagsskifte og nybygging av hytter. Reindrift og tradisjonell landbruksdrift vil kunne fortsette. Tiltak som i stor grad påvirker landskapet som flatehogst og skogplanting vil likevel kunne forbys.

Forvaltning

Opprettelse av verneområder innebærer at det vedtas *verneforskrifter* for de enkelte verneområdene. Verneforskriftene gjør rede for formålet med vernet og hvilke regler som gjelder for ulike typer aktiviteter. De opplyser også om hvilke tiltak og aktiviteter som krever skriftlig tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.

Forvaltningsmyndighet for Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde er Fylkesmannen i Finnmark. Som forvaltningsmyndighet har Fylkesmannen ansvar for at verneforskriftene blir anvendt på en slik måte at verneverdiene i Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde ikke forringes.

Verneforskriftene er kortfatta og gir et visst rom for skjønn. I den praktiske og daglige forvaltningen av verneområdene er det derfor behov for en *forvaltningsplan* som utdyper og konkretiserer verneforskriften. En forvaltningsplan skal gi økt forutsigbarhet for rettighetshavere og brukere i spørsmål knyttet til forvaltningen av nasjonalparken og landskapsvernområdet.

Forvaltningsplanen for Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde skal:

- være et hjelpemiddel for å ivareta formålet med vernet av nasjonalparken og landskapsvernområdet
- bidra til å avklare og konkretisere hva som kan tillates av ulike aktiviteter og tiltak i forbindelse med reindrift, uttak av trevirke, militær virksomhet, jakt og fiske, motorisert ferdsel, byggesaker etc.
- bidra til å avklare og konkretisere hva som skal utføres av oppsyn, skilting og informasjon, tilrettelegging for allmennheten etc.
- være et redskap for å avveie hensynet til ulike brukerinteresser

Det er viktig å merke seg at forvaltningsplanen ikke kan åpne opp for tiltak eller aktiviteter ut over rammene som verneforskriftene setter. Forvaltningsplanen kan heller ikke innføre strengere restriksjoner enn det verneforskriftene tilsier. En forvaltningsplan som er godkjent av Direktoratet for naturforvaltning er retningsgivende for forvaltningen av verneområdene. Forvaltningsplanen er i utgangspunktet ikke et juridisk bindende dokument, men kan være juridisk bindende der bestemmelser i verneforskriften henviser direkte til forvaltningsplanen.

Forvaltningsplanen er utarbeidet av Fylkesmannen i samråd med lokale brukere og aktører. Det er opprettet et *rådgivende utvalg* i forbindelse med utarbeidelse av forvaltningsplanen. Det rådgivende utvalget består av representanter fra:

- Sør-Varanger kommune
- Øvre Pasvik bygdelag
- Reinbeitedistrikt 5A/C
- Forum for natur og friluftsliv - Finnmark
- Sør-Varanger reiselivsforum
- Naturvernforbundet i Sør-Varanger
- Pasvikdalen næringsråd

Det rådgivende utvalget har bistått Fylkesmannen i utarbeidelsen av forvaltningsplanen gjennom møter i 2006 og 2007.

Forvaltningsplanen legger opp til et langsiktig perspektiv på forvaltningen av Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde. Forvaltningsplanen tenkes revidert / oppdatert i løpet av 5 år.

Pasvik-Inari Trilateral Park

Øvre Pasvik nasjonalpark grenser i vest mot det finske verneområdet Vätsäri ødemarksområde, mens Øvre Pasvik landskapsvernområdet i øst grenser mot Pasvik naturreservat, som i sin tur grenser mot det russiske naturreservatet Pasvik Zapovednik. Det vil si at et sammenhengende naturområde er vernet fra Finland via Norge til Russland. Norske, russiske og finske miljømyndigheter og berørte kommuner har samarbeidet om forvaltning av disse verneområdene i en årrekke.

For å styrke naturforvaltningsamarbeidet mellom de tre landene ble det i 2006 satt i gang et 2-årig EU-støttet prosjekt kalt "Fremming av naturvern og bærekraftig naturturisme i Pasvik-Enare området". Hovedpartene i prosjektet var Fylkesmannen i Finnmark, Pasvik Zapovednik (naturreservat) i Russland og Metsähallitus i Finland. De berørte kommunene i de tre landene deltok også i prosjektet.

Gjennom prosjektet ble det utarbeidet en tiltaksplan som omhandler temaene informasjon og formidling, naturturisme, naturovervåking og EuroParc sertifisering. Flere av tiltakene i tiltaksplanen berører Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde. Tiltakene innenfor disse verneområdene som er relevante for forvaltningsplanen er inkludert.

Gjennom prosjektet ble det satt av midler til tilretteleggingstiltak i verneområdene i Øvre Pasvik. Dette har gjort det mulig å gjennomføre en rekke informasjons- og tilretteleggingstiltak i nasjonalparken og landskapsvernområde i 2007-2008, jf kapittel 5.2 og 5.3.

Et overordnet mål med prosjektet var å oppnå status som et "grenseoverskridende verneområde" ("Transboundary Park"), etter et sertifiseringssystem i regi av EuroParc. EuroParc er en uavhengig paraplyorganisasjon for naturvernområder i Europa, som arbeider for å bevare Europas naturarv (www.europarc.org).

For å bli sertifisert må en oppfylle et sett med kriterier med krav om rutiner for samarbeid og retningslinjer for bærekraftig forvaltning av grenseoverskridende verneområder. Ved å oppfylle disse kriteriene vil en få formalisert og sikret et langvarig samarbeid om bærekraftig forvaltning av verneområdene i Pasvik-Enare. Et slikt EuroParc sertifikat vil gi internasjonal anerkjennelse for arbeidet som gjøres med felles forvaltning av verneområdene i grenselandet i Pasvik-Enare. Oppmerksomheten rundt Pasvik-Enare vil sannsynligvis øke, til nytte for reiselivsnæringen.

Etter at representanter fra EuroParc foretok en grundig evaluering fant man at samarbeidet om "Pasvik-Enare Trilateral Park" tilfredsstiller kriteriene, og partene ble tildelt et sertifikat som bevis på dette i september 2008. Sertifikatet har gyldighet på 5 år.

2. Områdebeskrivelse

2.1 Beliggenhet og eiendomsforhold

Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde ligger helt i sør av Sør-Varanger kommune, mellom Finland i vest og Russland i øst.

Grunnen i Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde er i sin helhet eid av Finnmarkseiendommen (FeFo).

2.2 Naturmiljø og kulturminner

Pasvik regnes med til sonen "nordboreal bar- og bjørkeskog" i den nordiske naturgeografiske regioninndelingen. Pasvik er utskilt som en egen region, "Enare Träsk-Indre Pasvikregionen". Karakteristisk for denne regionen er dype furuskoger som vokser på dels submarine løsmasser, og delvis på åser av dype morener som ofte har mye blokkmark. Furuskogen i Pasvik er en nordvestlig utløper av taigaen, det store euroasiatiske barskogbeltet. Mot den polare barskoggrensa i nord går disse furuskogene over i glisne blandingsskoger av bjørk og furu, og etter hvert fjellbjørkeskog og åpen tundra. Regionen er også kjent for sin store artsrikdom, noe som har sammenheng med at området danner øst- og nordgrense for mange arter.

Landskapsformer og geologi

Landskapet i Øvre Pasvik består av lave, skogkledde åser som veksler med tallrike vann, bekker og myrer. Landskapet stiger svakt fra Pasvikelva og vestover mot finskegrensa, med det høyeste punktet på Kolfjell, 260 moh.

Berggrunnen i Pasvik tilhører Øst-Finnmark grunnfjellsområde, hvor fattige bergarter som granitt og gneis er dominerende. Belter av mer næringsrike grønnsteinbergarter forekommer også i Pasvikdalen. Berggrunnen er stort sett dekket av tykke morenemasser og breelvavsetninger, foruten myr og vann. Morenematerialet er blokkrikt. Spesielt i den sørlige delen av nasjonalparken er det mye blokkmark i dagen.

Kvartærgeologi

Under siste istid var innlandsisen tykkest i området Enare-Bottenviken. Smeltevannet ble drenert nordøstover gjennom Pasvikdalen og etterlot seg tallrike og varierte spor i landskapet i Øvre Pasvik. Gjelet Revsaksskaret øst i nasjonalparken ble gravd ut av smeltevannet. Store mengder sand og grus ble avsatt i deltaer og eskere (smale morenerygger avsatt av breelver som strømmet langs tunneler eller sprekker i isen) nedenfor dette gjelet. Avsetningene finnes i dag som moer, rygger og hauger. Tommamoen nord for Revsaksskaret er en stor deltaavsetning som har forbindelse med et sammenhengende, langt eskerdrag nordøstover mot Gjøkbukta. Mellom Blankvannsåsen og Tangenfjellet går et annet eskerdrag. Noen steder, blant annet ved Gjeddeåsen og Tommavann, finnes systemer av små morenerygger tett etter hverandre, såkalte De Geer morener. Disse er dannet under datidens havnivå enten ved at breen ved små årlige framstøt har skjøvet opp morenemateriale, eller ved at oppbløtt morene er presset fram ved brefronten. Vest for Svartåsen finner vi dessuten flere drumliner, store sigarformede morenerygger som ligger parallelt med isens bevegelsesretning.

Planteliv

Store områder med furuskog i Øvre Pasvik har fått stått urørt av tekniske inngrep og hogst siden siste istid, og kan derfor betegnes som urskog. Det meste av skogen innenfor nasjonalparken kan karakteriseres som urskog. Utenfor nasjonalparken er det meste av

skogen påvirket av hogst. Nasjonale barskogregistreringer har vist at urskogen i nasjonalparken er voksested for landets største sammenhengende urskog.

Urskogen i Øvre Pasvik består av en mosaikk av skog i ulike utviklingsfaser fra ungdomsfase til oppløsnings-/foryngelsesfase, og er rik på vindfall og tørrfuruer. Enkelte steder finnes grove trær, ofte 3-400 år gamle. Skogbrann har sannsynligvis vært den viktigste foryngelsesfaktoren i urskogen i Øvre Pasvik. Det er spor etter brannskader i barklaget nede på stammen på mange av de eldste furutrærne. Den næringsfattige berggrunnen som er dekket av bunnmorener og blokkmark gir grunnlag for store arealer med kreklingfurskog. Bunnsjiktet inneholder en rekke lavarter som gir lyngfurskogen et tørt og fattig preg. Ren lavfurskog finnes i små områder på bart fjell og på svært grunt jordsmonn. Furumyrskog opptrer stedvis langs tjern og myr. Hengebjørk finnes spredt på tørr mineraljord med lite humus, mens vanlig bjørk vokser langs bekker og myrkanter. Nordvest for Svartåsen nærmer en seg skoggrensa, og bjørk tar mer over. Toppen av Kolfjell har lavalpin vegetasjon i form av lynghei. Rene partier med bjørkeskog forekommer på mindre moer. Innslag av basiske bergarter nordvest for Hareryggen gir seg her utslag i forekomster av rikere myrvegetasjon.

Et generelt særtrekk for floraen i Pasvik er møtet mellom østlige elementer, som for eksempel finnmarkspors, åkerbær, brannmyrull og blokkvier, og nordlige fjellplanter som snøsildre, snømore og fjellarve. De østlige artene er uvanlige ellers i Norge, og flere av dem er regnet som sjeldne og sårbare. Sibirgran er en østlig art som i Øvre Pasvik forekommer spredt som enkeltindivider, eller i små grupper på våte partier som har vært beskyttet mot skogbrann.

Pasvikelva og tilgrensende våtmarksområder

Fra nasjonalparken og østover mot Pasvikelva i landskapsvernområdet er landskapet preget av store og varierte myr- og våtmarksområder, med tallrike holmer med furskog. Myrområdene består av en mosaikk av nedbørsmyr, fattigmyr og rikmyr. Palsmyr, myr som har store tuer med iskjeerne, finnes spredt over det meste av området. Dette varierte våtmarkslandskapet skaper mange kantsoner som gir grunnlag for stor artsrikdom. De store myrene er voksested for sjeldne og sårbare planter som lappstarr, finnmarksstarr og lappsleie. Pasvikelvas strandvegetasjon er velutviklet og rik, noe som har sammenheng med elvas lave strømhastighet og fraværet av kraftig isgang. Strandvegetasjonen har en tydelig sonering fra åpent vannspeil, via elvesnellebelter og starrområder til vier og seljekratt.

Dyreliv

Fuglefaunaen i Øvre Pasvik gjenspeiler områdets ødemarkspreg med karakterarter som trane, sangsvane og fiskeørn. Dette er arter som er regnet som sjeldne og sårbare, og som Norge har et internasjonalt verneansvar for. I likhet med plantelivet er fuglelivet i Øvre Pasvik særlig interessant fordi en her finner østlige arter som er sjeldne i resten av Norge og Vest-Europa. Den hullrugende lappfiskanda hekker knapt utenfor Pasvik. Det samme gjelder lappugla. Av andre østlige arter som hekker her kan nevnes kvartbekkasin, sotsniipe, konglebit, sidensvans og lappmeis.

Urskogsområdene i Pasvik, med sine rike forekomster av død ved med insekter og store trær med hulrom til reirplass, gir levevilkår for en rekke fuglearter som er avhengige av gammelskog som naturtype. Eksempler på typiske gammelskogarter i Pasvik er fiskeørn, hønsehauk, tretåspett, lavskrike og storfugl. Alle disse artene har hatt en tilbakegang i takt med den stadige reduksjonen og oppstykingen av arealene med gammelskog.

På holmer og øyer i Ellenvannsystemet har det tidligere vært hekking av sangsvaner. Denne er forsvunnet fra området, muligens på grunn av forstyrrelser fra kanopadlere og andre som går i land på holmene i hekkeperioden.

Pasvikelva er stilleflytende og har store, næringsrike gruntvanns- og strandområder. På grunn av vassdragets store vannmengder med tilsvarende stor varmelagringskapasitet er elva isfri tidlig på våren og lenge utover høsten. Disse forholdene gir grunnlag for rastehekke- og mytelokaliteter for en rekke våtmarksfugler. Fjærvann og Hestefossdammen er spesielt rike fuglelokaliteter i Pasvikelva. De øvre deler av Pasvikelva med de omkringliggende myrviddene utgjør et av Nordens rikeste våtmarkssystemer for vadefugl, ender, gjess og svaner. I dette området hekker dessuten sjeldne og sårbare arter som lappfiskand, fjellmyrløper, trane, sangsvane og sædgås.

Pasvik er det eneste området i Norge som har regelmessig yngling av bjørn. Bjørnene i Pasvik hører til Pasvik-Enare bjørnestammen, som har tilhold i grenseområdet mellom Finland, Norge og Russland. Ved hjelp av DNA-analyse fra bjørnemøkk er det i 2004-2005 påvist 36 ulike individer innenfor Sør-Varanger kommune. Størstedelen av prøvene ble funnet i Pasvik. Av andre store rovdyr opptrer streifdyr av jerv, gaupe og ulv i Pasvik.

Kulturminner

Langs hele Pasvikelva finnes spor etter bosetting fra yngre steinalder (4 500 – 1 800 år f Kr), og delvis også fra eldre steinalder (10 000 – 4 500 år f Kr). Det er blant annet funnet en spesiell type keramikk, kamkeramikk, som er den eldste som er kjent i Norge, og det er registrert flere fangstgropsystemer langs Pasvikelva. Bosettingsmønsteret til folket som bodde her i yngre steinalder og tidlig metalltid har sannsynligvis vært preget av sesongvise flyttinger mellom kyst og innland. Øvre Pasvik og området ved Enaresjøen har trolig vært tilholdssted om vinteren. Rester av solide, nedgravde hus er funnet i Øvre Pasvik.

Det er gjort få funn fra førhistorisk bosetting vest for Pasvikelva, noe som sannsynligvis skyldes at det i disse områdene har vært foretatt lite systematiske registreringer av kulturminner. Ut fra kulturminneregistreringer i andre innlandsområder i Finnmark og i nordre deler av Finland er det imidlertid sannsynlig at det finnes spor etter boplasser tilbake til førhistorisk tid innenfor verneområdet.

Områdene i Øvre Pasvik ble benyttet til jakt- og fangstformål både fra russisk og finsk side, også etter grensetrekkingen mellom Norge og Russland i 1826. I Øvre Pasvik kan man finne spredte spor etter veidefolk og reindrif, for eksempel fiskekjellere, innhegninger for reinskilling (kontori), slåtteplasser for elvesnelle, skyteskjul og lyrer på gamle furutrær. Disse lyrene er opp til mannshøyde og stammer antagelig fra avskraping av finbarken til bruk i mattilberedning. Flere av disse kulturminnene finnes det informasjon om langs naturstien fra Sortbrystjern til Ellenkoia.

3. Forvaltning av Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde

3.1 Overordna målsetning

Den overordna målsettinga for forvaltninga av Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde er å bevare naturmiljøet for framtida i tråd med verneformålet. Det er derfor viktig at en i forvaltningsplanen legger til grunn langsiktige retningslinjer slik at verneområdene bevares mest mulig intakt for våre etterkommere.

Verneformål

Øvre Pasvik nasjonalpark:

"å ta vare på et stort, sammenhengende barskogområde som i det vesentlige er urørt i forhold til tekniske inngrep, ta vare på et skogøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold, sikre variasjonsbredden av naturtyper i regionen samt ta vare på landskapsformer, særpregede geologiske forekomster og kulturminner.

Ivaretakelse av naturgrunnet innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift, naturopplevelse og utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging."

(fra kgl. resolusjon av 29. august 2003)

Øvre Pasvik landskapsvernområde:

"å ta vare på et særpreget natur- og kulturlandskap med et rikt plante- og dyreliv, sikre variasjonsbredden av naturtyper i regionen og ta vare på landskapsformer og særpregede geologiske forekomster.

Ivaretakelse av naturgrunnet innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne nyttes til reindrift og naturopplevelse. "

(fra kgl. resolusjon av 29. august 2003)

Hovedutfordringen er å utøve en forvaltningspraksis som tar vare på naturkvalitetene og kulturminnene i Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde, samtidig som området skal kunne benyttes til reindrift, jakt, fiske, friluftsliv, naturturisme mm. Innenfor rammene av verneformålet. Det er viktig at en i all saksbehandling gjør en samlet vurdering av tiltakets virkning på alle typer verneverdier og forholdet til øvrige brukerinteresser.

Dette betyr at områdene skal skjermes mot inngrep eller aktiviteter som kan ødelegge eller forringe de naturkvalitetene vernet er ment å ivareta. Nøkkelen til å bevare naturmiljøet er å styre menneskelig påvirkning.

3.2 Strategi for forvaltninga av Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde

Fylkesmannen skal i sitt arbeid:

- legge vekt på informasjon og holdningsskapende arbeid
- legge vekt på samarbeid med grunneier, brukere, kommunen, naturoppsyn, Forsvaret, politiet og andre berørte parter
- forvalte verneområdene basert på best mulig tilgjengelig kunnskap og peke på eventuelt behov for ny kunnskap
- ta initiativ til tiltak der det trengs av hensyn til å ivareta verneformålet
- legge føre-var – prinsippet til grunn i all forvaltning av verneområdene
- overvåke naturmiljøet i verneområdene for å følge utviklingen over tid
- være positiv til naturbasert reiseliv innenfor rammen av verneforskriften

3.3 Forholdet til annet lovverk

Det er viktig å merke seg at det øvrige lov- og regelverk gjelder i tillegg til verneforskriftene. I en byggesak vil man for eksempel både behøve tillatelse etter verneforskriften og tillatelse etter plan- og bygningsloven. Verneforskriften går normalt foran andre lover eller forskrifter hvis det er motstrid mellom disse.

Vanligvis vil verneforskriften ha strengere bestemmelser om bruk og tiltak i et verneområde enn annet lovverk. Det er derfor naturlig at en søknad om dispensasjon i første omgang blir behandlet etter verneforskriften.

3.4 Retningslinjer for bruk av verneforskriftene

Det viktigste virkemiddelet for å ta vare på naturverdiene i de enkelte verneområdene er verneforskriften, som ble vedtatt i forbindelse med opprettelsen av verneområdene.

Fylkesmannen har som forvaltningsmyndighet ansvar for at verneforskriftene blir anvendt på en slik måte at verneverdiene i Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde ikke forringes. Fylkesmannen skal behandle og avgjøre alle søknader om tiltak og aktiviteter i verneområdene. Eventuelle klager på vedtak skal sendes via Fylkesmannen og sluttbehandles av Direktoratet for naturforvaltning.

Verneforskriftene lister opp:

- aktiviteter og tiltak som er forbudt
- aktiviteter og tiltak som er tillatt uten særskilt tillatelse
- aktiviteter og tiltak som krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten

Alle verneforskrifter har også en paragraf om *generelle dispensasjonsbestemmelser* som lyder:

”Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra bestemmelsene når formålet med fredningen krever det, for vitenskaplige undersøkelser og arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning, eller i andre særlige tilfeller når dette ikke strider mot formålet med vernet.” (jf. § 4 i verneforskriften)

Dispensasjon for arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning gjelder for tiltak som ikke ble vurdert eller var aktuelle på vernetidspunktet. Dispensasjon hjemlet i dette punktet skal kun gis under helt særskilte forhold av nasjonal betydning. Det vil normalt ikke være tilstrekkelig grunnlag for å innvilge dispensasjon med bakgrunn i denne bestemmelsen i saker som kun har lokal eller regional betydning.

Dispensasjon i spesielle tilfeller når det ikke er i strid med fredningen gjelder hovedsakelig bagatellmessige inngrep/tiltak eller forstyrrelser av forbigående karakter og som er av stor betydning for søker og ikke i konflikt med verneverdiene. Tiltak som kan forringe verneverdiene i verneområdene i Øvre Pasvik, som for eksempel oppføring av nye bygninger, vil det ikke kunne gis dispensasjon til etter denne bestemmelsen.

Verneforskriftene for Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde er gitt i vedlegg 4 og 5.

Generelle retningslinjer for saksbehandlingen:

- Alle søknader om tiltak eller aktiviteter som krever tillatelse/dispensasjon etter verneforskriften sendes Fylkesmannen (brev, e-post eller fax).
- Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelser enn det som gjelder etter annet lovverk. Søknader vurderes derfor først etter verneforskriften før de eventuelt vurderes etter annet lovverk. Avslag etter verneforskriften kan ikke overstyres av annet lovverk.
- Nærmere retningslinjer for saksbehandling er gitt under beskrivelse av de enkelte brukerinteresser (*kapittel 4*).
- Følgende instansene skal ha kopi av alle vedtak: Sør-Varanger kommune, Finnmarkseiendommen, Statens naturoppsyn og Direktoratet for naturforvaltning. I saker som omhandler kulturminner, skal Finnmark fylkeskommune og Sametinget involveres.
- Direktoratet for naturforvaltning er klageinstans for alle saker etter verneforskriften. Eventuell klage på Fylkesmannens vedtak sendes Direktoratet for naturforvaltning via Fylkesmannen innen 3 uker etter at vedtaket er mottatt. Fylkesmannen vurderer om det framkommer nye saksopplysninger eller andre forhold som gjør at vedtaket kan omgjøres. Om Fylkesmannen opprettholder sitt vedtak, oversendes klagen DN for endelig behandling og vedtak.

4. Brukerinteresser og forvaltningsmessige problemstillinger

Dette kapittelet gir en oversikt over aktuelle brukerinteresser og forvaltningsmessige problemstillinger i verneområdene. Det gjøres for hver brukerinteresse/problemstilling kortfattet rede for status, hvilke rammer og retningslinjer verneforskriftene setter og eventuelle tiltak som planlegges. En samlet oversikt over alle planlagte tiltak i forvaltningsplanen, med tidsplan, er gitt i vedlegg 1.

4.1 Reindrift

Status

Øvre Pasvik er vinterbeiteområde for ca 3 000 tamrein fra reinbeitedistrikt 5A/C. Reindriften drives av fem familier. Det beiter rein i området vanligvis fra november til april, men dette kan variere noe fra år til år.

Det er satt opp sperregjerde langs grensa mot Finland og Russland for å unngå at reinen går over på feil side. Gjerdet mot Russland følger bredden langs Pasvikelva fra Grensefoss til Hestefoss (se kartvedlegg). For ettersyn og vedlikehold av disse gjerdene har Reindriftsforvaltninga hytte ved Grenseparvann i eksisterende nasjonalpark, og ved Grensefoss. Reinbeitedistriktet har ei gjeterhytte ved Ødevann i nasjonalparken.

Det brukes snøskuter til gjeting og oppsyn med reinen. Mye av kjøringen foregår langs de samme traseene fra år til år. Det er normalt ikke behov for motorisert ferdsel på barmark i forbindelse med reindriften.

Rammer og retningslinjer

Begge verneområdene:

Formålsparagrafene fastsetter at verneområdene skal kunne brukes til reindrift.

Bygninger og anlegg:

Vedlikehold av eksisterende reindriftsanlegg er tillatt.

Fylkesmannen kan etter søknad gi tillatelse til:

Ombygging og utvidelse av eksisterende reindriftshytter
Oppføring av bygninger, gjerdet og anlegg i forbindelse med reindrift

Nasjonalparken:

Motorferdsel på vinterføre:

Bruk av snøskuter på vinterføre i forbindelse med reindrift er tillatt uten særskilt tillatelse.

Motorferdsel på barmark:

Motorferdsel på barmark i nasjonalparken skal unngås i størst mulig grad. Fylkesmannen kan imidlertid etter søknad gi tillatelse til bruk av motorkjøretøyer på barmark i forbindelse med reindrift. Dette vil dreie seg om unntakstilfeller til formål som ikke kan gjøres på vinterføre. Ved en eventuell søknad om tillatelse til barmarkskjøring skal det foretas en skjønnsvurdering ut fra behovet som er beskrevet i den konkrete søknaden. Dette gjelder også om tillatelsen skal være flerårig eller ikke.

Uttak av trevirke:

All hogst er i utgangspunktet forbudt i nasjonalparken.

Reindriften har imidlertid anledning til nødvendige uttak av bjørk til brensel og for vedlikehold av reingjerder og annet reindriftsutstyr.

Små avstander tilsier at reindriftenes behov for trevirke primært bør hogges utenfor nasjonalparken og eventuelt fraktes inn med snøskuter.

Landskapsvernområdet:

Motorferdsel:

Motorferdsel er ikke regulert i verneforskriften for landskapsvernområdet, det vil si at motorferdsel kan skje etter lov om motorferdsel.

Uttak av trevirke:

Uttak av trevirke kan skje etter reindriftenes regler. Sibirgran og tørrfuruer er imidlertid fredet.

4.2 Grenseoppsyn langs grensa mot Russland

Status

Øvre Pasvik landskapsvernområde grenser mot Russland på strekningen Hestefosdammen til Treriksrøysa, en strekning på drøyt 20 km. Ca 15 km av denne grensestrekninga ligger i Pasvikelva, mens de siste ca 5 km fra Grensefoss til Treriksrøysa ligger i skogsterreng.

Garnison Sør-Varanger (GSV), som er en del av Forsvaret, har hovedarbeidet med grenseoppsynet langs den norsk-russiske grensa. Grenseoppsynet gjøres på oppdrag fra Grensekommisæreren for den norsk-russiske grense og Øst-Finnmark politidistrikt. Oppdraget fra grensekommisæreren er knyttet til oppfølging av grenseavtalen mellom Norge og Russland fra 1949, mens oppdraget fra politiet er knyttet til Schengenavtalen (ulovlig innvandring til Schengenområdet).

Grensekommissæren for den norsk-russiske grense (GKS) er ansvarlig for å forebygge og/eller avgrense hendelser som er i strid med grenseavtalen og som kan medføre konflikter. GKS har blant annet ansvar for å holde grensegater og grensemerker i orden og informere om hvilke regler som gjelder for ferdsel ved den russiske grense. GKS sitt personell utfører deler av sin tjeneste i grenseområdet og på Forsvarets installasjoner i grenseområdet, både operativt og av veiledende art overfor GSV. For å forebygge brudd på grenseavtalen har GKS satt opp informasjonstavler om reglene som gjelder ferdsel ved den russiske grense flere steder i landskapsvernområdet, blant annet på Grensefoss og Treriksrøysa.

I tilfelle grenseavtalen brytes blir dette behandlet av GKS, som sørger for at den russiske grensekommissæren blir informert.

Politiet foretar etterforskning og eventuell straffeforfølgelse av brudd på grensebestemmelsene. Nyrud politistasjon er bemannet med to personer fra april til og med september, hvor hovedoppgaven er å følge opp brudd på grensebestemmelsene. Resten av året gjøres dette fra Kirkenes. Politiet har motorbåt og naust ved Grensefoss, foruten en eldre brakke. Politiet foretar grenseoppsyn sporadisk gjennom året, til fots, med båt og snøskuter.

Langs grensa mot Russland patruljerer GSV til fots, med beltevogn, 6-hjuls motorsykkel og snøskuter. Grensepatruljeringen skjer hovedsakelig langs faste traseer. Pasvikelva er den viktigste traseen for grenseoppsyn både sommer (motorbåt) og vinter (snøskuter). I tillegg til elva brukes eksisterende veier til grenseoppsyn. GSV benytter også helikopter til personelltransport i området.

GSV har en rekke bygninger og installasjoner i Øvre Pasvik landskapsvernområde til bruk i grenseoppsynet. Det er oppført patruljehytter og observasjonstårn ved Grensefoss/Grenseberget og observasjonshytter på Toppåsen og Tangenfjell. Ved Gjøkåsen (østre) er det oppført en forlegning med tilhørende garasje (Gjøkåsen grensestasjon). Sandtaket rett sør for stasjonen brukes til feltskytebane, og det er satt opp er par buer her. Ved Grensefoss og ved Tangenfjell er det flytebrygger i Pasvikelva, som tas opp vinterstid. For å ha sikt mellom observasjonstårnet på Grenseberget og parkeringsplassen like ved, rydder GSV noe skog her.

I landskapsvernområdet står det også noen utrangerte bygninger som tidligere har vært brukt i forbindelse med Forsvarets grenseoppsyn. Ved Tangenfjell står det ei bu bygget i betong, samt ei svært forfallen hytte. På Grensefoss står det ei hytte som er i dårlig forfatning sammen med et forfallent naust. I tillegg står det ei hytte som tidligere ble brukt av Forsvarets Stasjon Kirkenes (etterretningstjenesten), som ikke lenger er i bruk. Disse utrangerte militærbygningene er det i dag Forsvarsbygg/Skifte Eiendom som har ansvar for.

Som et resultat av at Norge ble med i Schengen-samarbeidet i 2001 ble operasjonsmønsteret for grenseoppsynet mot Russland endret for å tilfredsstille kravene i Schengendirektivet. Samtidig ble det gjort en modernisering og oppgradering av grenseoppsynet. I 2000 ble det opparbeidet en trasé for kjøring med 6-hjuls motorsykkel fra Grenseberget til ca 1 kilometer øst for Treriksrøysa, stedet der riksgrensene til Norge, Finland og Russland møtes. Store deler av traséen har flere veldig våte partier, tross klopplegging og senere utbedringer. Det er også bygget nye observasjonshytter ved Grenseberget og Tangenfjell.

Fylkesmannen har hatt møter og befaringer med GSV i 2006 og 2007 for å etablere samarbeidsrutiner i forhold til bruk og forvaltning av grenseområdene i Pasvik. Det er et mål og følge dette opp med årlige møter/befaringer hvor også Sør-Varanger kommune, Statens naturoppsyn, Grensekommissæren og Politiet er aktuelle deltakere.

Rammer og retningslinjer

Vernebestemmelsene er avgjørende for hvilken bruk Forsvaret, Grensekommissæren og Politiet kan gjøre av naturvernområdene. Forsvaret, Grensekommissæren og Politiet må innordne seg de restriksjoner vernebestemmelsene setter.

Begge verneområdene:

- Oppføring av bygninger og anlegg:
Fylkesmannen kan etter søknad gi tillatelse til oppføring av bygninger og anlegg i forbindelse med Forsvarets operative virksomhet.

Det er ikke ønskelig å føre opp nye bygninger eller anlegg i nasjonalparken, slik at eventuelle byggverk primært skal oppføres utenfor nasjonalparken.

Nasjonalparken:

- Motorferdsel:
GSV har kun tillatelse til nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med *militær operativ virksomhet*.

Nødvendig motorferdsel i forbindelse med politi- og oppsynsoppgaver er tillatt.

Med militær operativ virksomhet* menes

- all militær virksomhet som er nødvendig for å planlegge, forberede og gjennomføre overvåking av land-, sjø- og luftterritoriet.
- forsvarsplaner, herunder feltbefestninger, anlegg for installasjoner og stridsmidler
- beredskapstiltak herunder utrykningsøvelser med militære styrker
- støtte til det sivile samfunn og politi som krever innsetting av styrker
- rene militære operasjoner i spesielle situasjoner, herunder søk og redningstjeneste

Forsvarsdepartementet har uttalt at *vanlige øvelser* ikke omfattes av ovenfornevnte unntak. Forsvarets Overkommando har understreket at *programmerte øvelser* samt *trening som ikke tar i bruk faste stridsanlegg* er å regne som vanlige øvelser, og at vanlige øvelser ikke skal finne sted i vernede områder med mindre Fylkesmannen vurderer den militære aktiviteten til ikke å være i strid med formålet med vernet.

* Kilde: brev fra Forsvarets overkommando til DN av 01.07.97

Landskapsvernområdet:

- Motorferdsel:
Motorferdsel kan skje etter lov om motorferdsel.
Motorferdsel i forbindelse med nødvendig grenseoppsyn skal som en hovedregel skje langs faste traseer som er godkjent av Fylkesmannen.

Tiltak

- Kartlegge og utbedre Treriksrøysetraseen, i samarbeid med GSV.
- Vurdere å fjerne Forsvarets utrangerte bygninger og anlegg i landskapsvernområdet samt Politiets brakke.
- Ha årlige møter/befaringer med GSV og andre aktuelle instanser, med informasjonsutveksling og diskusjon om nødvendige tiltak.

4.3 Friluftsliv, inkludert jakt og fiske

Kapitlet omhandler uorganisert, privat ferdsel.
For omtale av organisert ferdsel og turisme se kap 4.4.

Status

Øvre Pasvik nasjonalpark har relativt mange besøkende i sommerhalvåret. Turgåing, kanopadling, fiske og sanking av bær og sopp er de aktivitetene som trekker flest folk. Dette ble påvist gjennom en brukerundersøkelse som ble foretatt sommeren 2006. Det er også en del naturfotografer og ornitologer som kommer til Øvre Pasvik.

I nærområdet til verneområdene er det en campingplass på Vaggetem, hvor det kan leies båt, kano og sykkel. Finnmarkseiendommen har dessuten flere utleiekoier og åpne koier i nærområdet.

Skogsbilveien til Sortbrysttjern er hovedinnfallsporten til nasjonalparken. Veien er skiltet fra riksvei 885. Ved Sortbrysttjern er det tilrettelagt med parkeringsplass, utedo og informasjonstavle. Det er også ei utleiehytte her. Fra parkeringsplassen er det merket sti til Ellenkoia, som ligger inne i nasjonalparken. Fra sommeren 2009 fortsetter stien vestover til Piilolakoia, ved grensen til Finland. Langs stien er det også satt opp poster med informasjon om områdets kulturhistorie, samt en gapahuk med ildsted. Ellenkoia er relativt mye brukt, spesielt i perioden april-september. SNO sørger for vedlikehold av koia samt tilkjøring av ved.

I og ved Ellenvann og Sortbrysttjern er det en del slitasje på vegetasjon og trær. Det er mange bålplasser på enkelte holmer og øyer. Det har tidligere vært vurdert å frakte ved til enkelte plasser og å innføre ferdselsforbud i hekkesesongen for å verne om sårbare fuglearter, men dette har ikke blitt gjennomført.

Den nest mest brukte innfallsporten til nasjonalparken er skogsbilveien til Grensefoss. Her er det tilrettelagt med parkeringsplass, informasjonstavle og utedo i enden av veien. Grensefoss er et populært utfartssted i forbindelse med sportsfiske. Sommerstid er det en del campingvogner og båter her. Treriksrøysa, sørøst i nasjonalparken, er et populært turmål. Det er en merket sti fra Grensefoss til Treriksrøysa. Forsvarets nye patruljeringsløype følger stort sett samme trase som den gamle stien, og blir benyttet av de som ønsker å gå inn til Treriksrøysa.

Hvem besøker Øvre Pasvik?

Av de 85 som deltok i brukerundersøkelsen i 2006 var 14 % fra Sør-Varanger, 40 % fra utlandet (europeere med tyskere i flertall), mens de resterende var fra andre steder i Norge. Denne fordelinga gjenspeiler neppe den reelle fordelinga av besøkende; lokalbefolkningen er nok sterkere representert, men har trolig i mindre grad fylt ut spørreskjemaene. De besøkende kom som regel alene eller i små grupper og var gjerne på dagstur eller hadde én overnatting. Områdene rundt Sortbrysttjern og Ellenvann, samt Treriksrøysa var de mest brukte turmålene. Gjennom undersøkelsen kom det også fram at de besøkende hadde ulike oppfatninger om tilretteleggingstiltak i nasjonalparken. Mange oppga at det nettopp er det uberørte som er den største kvaliteten i Pasvik, og som vil forringes med tilretteleggingstiltak. Andre oppga ønske om bl.a. flere merkede stier, bedre informasjonstavler, flere overnattingsmuligheter i nærheten, og bedre veier.

Jakt

Skogsområdene i Øvre Pasvik er populære i jaktsammenheng, både for småvilt og elgjakt.

Innenfor grensa til den opprinnelige nasjonalparken fra 1970 er det jaktforbud. Grensa for området med jaktforbud er markert med grønn og hvit maling på trærne.

Jaktforbudet fra den opprinnelige nasjonalparken er opprettholdt for å bevare et av svært få områder i fylket hvor det ikke foregår jakt. Jaktforbudet sikrer et av de viktigste oppvekstområdene for jaktbart vilt i Pasvik. Det har forekommet episoder med jakt innenfor området med jaktforbud. Dette kan til dels skyldes utydelig merking, og at det er for dårlig opplyst om dette på jaktkort og kart.

Det har vært gitt dispensasjon fra jaktforbudet for å beskatte vinterbestanden av elg, og dermed hindre overbeiting. Dette skjedde siste gang i 2001.

Langs Pasvikelva foregår det også jakt på ender og gjess. Det skytes også noen bisamrotter, som siden 1980-tallet er blitt et vanlig syn i dette området.

Fiske

Sportsfiske er populært i Øvre Pasvik, spesielt i Pasvikelva. Det er muligheter for å få storvokst gjedde, samt ørret, abbor, sik og harr. Øvre Pasvik ligger i et friområde for garnfiske, og det har tidligere vært drevet mye fiske med garn i nasjonalparkområdet. Dette fisket foregår i svært begrenset omfang i dag. Det fiskes noe med garn i Ødevann om vinteren av personer som er tilknyttet reindriften.

Rammer og retningslinjer

Begge verneområdene:

- Fiske:
Fiske er tillatt på samme måte som utenfor verneområdene, det vil si etter bestemmelsene i lakse- og innlandsfiskekloven og etter reindriftenens regler.
- Plukking av bær og sopp:
Det er tillatt å plukke bær og matsopp, og vanlige planter til privat bruk. Med vanlige planter menes planter som er tallrike i Øvre Pasvik.

Nasjonalparken:

Nasjonalparkens formålsparagraf fastsetter at området skal kunne brukes til naturopplevelse og utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

- Jakt:
Nasjonalparken er delt i en sone med jaktforbud og en sone hvor jakt er tillatt.
  - Sonen med jaktforbud er området som tilsvarer den opprinnelige nasjonalparken fra 1970. Grensa for dette området er markert med grønn og hvit maling på trestammene.
  - I resten av nasjonalparken er jakt tillatt som utenfor verneområdene, det vil si etter bestemmelsene i viltloven og etter reindriftenens regler. Uttransport av felt elg må det søkes om tillatelse fra Fylkesmannen om, og det kan bare benyttes beltegående kjøretøy (se kap 4.5).
- Sykling og bruk av hest:
Sykling og bruk av hest kan bare tillates langs faste traseer fastlagt i forvaltningsplanen. Fylkesmannen ønsker å prioritere friluftsliv til fots i nasjonalparken. Det legges derfor ikke opp til å opprette egne traseer for sykling og hesteridning i nasjonalparken.

Landskapsvernområdet:

- Jakt:
I landskapsvernområdet er jakt tillatt på samme måte som utenfor verneområdene.
- Sykling og bruk av hest:
I landskapsvernområdet er sykling og bruk av hest tillatt på skogsbilveiene, jf. kart i vedlegg 2. I nasjonalparken er det kun en tilrettelagt sti som kan være aktuell for sykkel i framtiden (Sortbrysttjern – Ellenkoia). Om det skal tillates sykkel på denne stien skal vurderes på nytt ved revisjon av forvaltningsplanen.

Ferdseil som kan være til skade for naturmiljøet

Innenfor nærmere avgrensede deler av nasjonalparken kan Direktoratet for naturforvaltning ved forskrift regulere eller forby ferdsel som kan være til skade for naturmiljøet.

Bestemmelsen gir DN anledning til å forby ferdsel i deler av nasjonalparken når dette anses nødvendig av hensyn til bl.a. plante- og dyrelivet eller kulturminner. Hovedretningslinjen er at regulering av den allmenne ferdsel skal gjøres i minst mulig grad, og utelukkende i den hensikt å sikre at særlig verdifulle naturkvaliteter eller kulturminner ikke ødelegges eller forringes. Hjemmelen som er gitt i naturvernlovens § 22 andre ledd viser til at dette kun kan skje i nærmere avgrensede deler av nasjonalparken der det kan dokumenteres at ferdselen har en negativ påvirkning på konkrete naturverninteresser. Som eksempler på slik problematisk ferdsel kan være aktivitet og ferdsel i nærheten av hekkeplasser for truede eller sårbare fuglearter.

Tiltak

Se kap. 5.3 "Tilrettelegging for allmennheten".

4.4 Organisert ferdsel inkludert turisme

Organisert ferdsel defineres som ferdsel der lag, firma eller lignende planlegger og arrangerer turer der publikum kan melde seg på. Aktiviteten er kunngjort på forhånd.

Etter det Fylkesmannen kjenner til foregår følgende organiserte ferdsel i verneområdene i dag:

Det arrangeres snøskuterturer for turister til Treriksrøysa på den åpne snøskuterløypa som går gjennom landskapsvernområdet og ca 1,3 km inn i nasjonalparken.

Hvert år i mars arrangeres "Barentsskirennen". Arrangør er Sør-Varanger kommune, i samarbeid med turistbedriften Pasvik Turist. Skirennen starter i Rajakoski i Russland og går inn i Finland og videre inn på norsk side ved Treriksrøysa og fortsetter 2-3 km sørøstover langs grensegata til Russland, for å ende opp i Rajakoski igjen. Traséen på norsk side ligger i Øvre Pasvik landskapsvernområde.

Rammer og retningslinjer

- Det er tillatt med tradisjonell turvirksomhet til fots i regi av turistforeninger, skoler, barnehager, ideelle lag og foreninger, både i nasjonalparken og landskapsvernområdet.
- Annen organisert ferdsel og ferdsel som kan skade naturmiljøet, må ha særskilt tillatelse av Fylkesmannen. Denne søknadsplikten har flere formål; først og fremst å unngå aktiviteter som er til skade for naturmiljøet, eller styre den til områder som tåler dette, og samtidig få oversikt over aktiviteter som foregår i verneområdene.

Følgende aktiviteter er søknadspliktige i begge verneområdene:

- Aktiviteter tilknyttet turisme
- Hundepøver/jaktpøver
- Idrettsarrangement

- Organiserte teltleire. Organiserte teltleire defineres som teltleire med fire eller flere telt, med lengre varighet enn to døgn.

Det vil være lettere å få tillatelse til slike aktiviteter i landskapsvernområdet enn i nasjonalparken.

Det vil kunne gis flerårige tillatelser for aktiviteter/arrangementer som søkes gjentatt årlig.

Fylkesmannen vil anmode om at Ellenkoia og Piilolahytta ikke benyttes til overnatting av grupper som besøker verneområdene i forbindelse med turisme, hundepøver eller idrettsarrangement. Slike grupper henvises til utleiekoier. Hyttene kan imidlertid brukes i forbindelse med rastepauser og lignende dersom de er ledige.

4.5 Motorferdsel

Ordinær motorferdsel på eksisterende skogsbilveier i landskapsvernområdet reguleres ikke av verneforskriftene, og er derfor ikke behandlet i forvaltningsplanen. Motorferdsel i forbindelse med henholdsvis reindrift og grenseoppsyn langs grensa mot Russland er gjort rede for i kapittel 4.1 og 4.2.

Status

Motorferdsel på vinterføre

SNO og Politiet kjører i områdene med snøskuter i forbindelse med sine operative oppdrag.

En offentlig snøskuterløype starter fra Gjøkbukta og følger skogsbilveien inn til Grenseberget og ender opp på Treriksrøysa. Mesteparten av løypa ligger i landskapsvernområdet, mens de siste 1,3 km opp til Treriksrøysa ligger løypa innenfor nasjonalparken.

Motorferdsel på barmark

I nasjonalparken foregår det ingen barmarkskjøring.

I landskapsvernområdet er det etter det Fylkesmannen kjenner til lite eller ingen kjøring på barmark, bortsett fra grenseoppsynets kjøring langs traseen til Treriksrøysa. Det kan forekomme barmarkskjøring i forbindelse med tømmerhogst og uttransport av felt elg.

Hensetting av campingvogner

I landskapsvernområdet er det tidvis et problem med campingvogner som hensettes for lengre perioder, blant annet ved Grensefoss.

Rammer og retningslinjer

Nasjonalparken:

- Motorferdsel er forbudt på land, i vann og i lufta under 300 meter. Forbudet er ikke til hinder for nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med politi-, rednings-, brannvern- og forvaltningsoppgaver og oppsyn.
- De siste 1,3 km av den eksisterende snøskuterløype til Treriksrøysa ligger inne i nasjonalparken. Det er ikke tillatt å kjøre utenom den merka traseen i nasjonalparken,

det vil si at den såkalte "300 meters regelen" for åpne snøskuterløyper ikke gjelder her.

- Etablering av nye snøskuterløyper er ikke tillatt.
- Fylkesmannen kan gi tillatelse til:
Vinterføre
  - Transport av varer inn til hytter på vinterføre
  - Transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på hytter, klopper og lignende på vinterføre

Barmark

- Bruk av beltedrevet elgtrekk i forbindelse med uttransport av felt elg i de deler av nasjonalparken hvor jakt er tillatt.
Bruk av 4/6-hjuls motorsykkel tillates ikke.

Landskapsvernområdet:

- Motorferdsellovens bestemmelser gjelder.
- Hensetting av campingvogner og bobiler er forbudt.
I tilfeller der campingvogner henses i landskapsvernområdet skal eier kontaktes av SNO og anmodes om å flytte den ut av området i løpet av 5 dager. Hvis anmodningen ikke tas til følge skal campingvogna fraktes ut av området på eiers regning.

4.6 Skogsbilveier

I nasjonalparken er det ingen skogsbilveier, mens landskapsvernområdet er berørt av i hovedsak to skogsbilveier (se kartvedlegg 2).

Den ene skogsbilveien i landskapsvernområdet går fra RV 885 ved Gjøkbukta sørvestover til Røyskattjønna. De siste 2-3 km av veien ligger innenfor landskapsvernområdet. Denne veien blir ikke vedlikeholdt og er i dårlig stand. Veien er stengt for biltrafikk med steinblokker ved Gjøkvassneset.

Den andre skogsbilveien som berører landskapsvernområdet går fra RV 885 ved Gjøkbukta sørover til Grensefoss, og videre til Grenseberget. Veien ligger innenfor landskapsvernområdet fra krysset ved Hestefossdemningen sør til Grenseberget, en distanse på ca 15 km. Veien gjør avstikkere ved Toppåsen, Tangenfjell og Grensefoss. Veien vedlikeholdes av GSV og er mulig å kjøre på med vanlig personbil, selv om standarden ikke er spesielt god. Veien er stengt av Forsvaret ved en parkeringsplass som ligger ca 500 m øst for Grenseberget.

Etter at Hestefossdemningen ble bygget måtte veien til Grensefoss legges om da store deler av den opprinnelige veien ble neddemt. Deler av denne gamle bureisningsveien er fortsatt synlig ved Tangenfjell og på Tangenfossmoen til området ved utløpet av Ødevassbekken.

Kjøring på barmark utenfor etablert vei er stedvis et problem i landskapsvernområdet. Et område ved Blankvassåsen ble avdekket i forbindelse med bygginga av Hestefossdemninga, men masse ble ikke tatt ut på grunn av kvaliteten ikke var god nok. Området har i ettertid vært utsatt for omfattende kjøring, og framstår som et skjemmende terrengår.

Helt nord i landskapsvernområdet, ved Gjøkåsen, går det flere småveier/kjørespor inn i området. Det er også flere småveier i tilknytning til bygningene som står på Grensefoss.

Veien til Sortbrysttjern ligger utenfor verneområdene, men er likevel viktig i forhold til forvaltningen av nasjonalparken i og med at den er hovedinnfallsveien til nasjonalparken. Det er ønskelig at denne veien holder en brukbar standard slik at besøkende til nasjonalparken kan benytte seg av den med vanlig personbil.

Våren 2008 blir det opprettet et veiråd for skogsbilveiene i Pasvik, som blant annet skal ta stilling til vedlikehold av skogsbilveiene i Øvre Pasvik landskapsvernområde og veien til Sortbrysttjern. Grunneier Finnmarkseiendommen leder veirådet. Bompenger er antydnet som en mulig løsning for å sikre midler til jevnlig vedlikehold av de viktigste skogsbilveiene.

Rammer og retningslinjer

Nasjonalparken:

- All veibyggning er forbudt.

Landskapsvernområdet:

- Vedlikehold av vei:
Vedlikehold av opparbeidede bilveier med tilhørende parkeringsplasser er tillatt.
- Veibyggning:
All veibyggning er i utgangspunktet forbudt. Det kan imidlertid gjøres unntak fra dette forbudet hvis nasjonale myndigheter bestemmer at det skal bygges mellomriksvei til Finland i Øvre Pasvik.

Tiltak

Veien inn til Sortbrysttjern er hovedinnfartsporten til nasjonalparken og skal holdes i god stand. Arbeidet vil bestå i grusing av veien og rydding av busker og trær som kommer inn i veibanen. Dette skal skje i samarbeid med Finnmarkseiendommen, som eier veien.

Utbedre kjøreskader ved Blankvassåsen, herunder sperre 2-3 avkjøringer fra Grensefossveien ved å grave grøfter over disse.

Kartlegge kjørespor/småveier i landskapsvernområdet, og vurdere om det er behov for å sperre noen av disse.

4.7 Hytter og andre byggverk

Status

Nasjonalparken

Innenfor nasjonalparken er det 6 hytter.

- Ellenkoia; åpen for allmennheten, vedlikeholdes av Statens naturoppsyn (SNO)
- Skinnposebu; oppsynshytte, eies av SNO

- Hemingkoia; oppsynshytte, eies av Fylkesmannen
- Ødevasskoia; reindriftshytte
- Piilolahytta; åpen for allmennheten, vedlikeholdes av Statens naturoppsyn (SNO)
- Grenseparvasshytta; eies av Reindrifftsforvaltningen

Landskapsvernområdet

Foruten Forsvarets bygninger (se kap. 4.2) står det følgende bygninger i landskapsvernområdet, alle ved Grensefoss:

- Privat hytte
- Brakke eid av Politiet
- Naust eid av Politiet
- Hytte eid av Reindrifftsforvaltninga
- Brakke eid av Finnmarkseiendommen

Rammer og retningslinjer

Nasjonalparken

- *Oppføring av bygninger er forbudt*
- *Vedlikehold av bygninger er tillatt når dette ikke vil medføre endret bruk*
- Fylkesmannen kan gi tillatelse til:
  - Ombygging og utvidelse av eksisterende bygninger som ikke kan medføre endret bruk.
  - Oppføring av bygninger og anlegg i forbindelse med oppsyn, reindrift (se kap 4.1) og i forbindelse med Forsvarets militære operative virksomhet (se kap 4.2).

Landskapsvernområdet

- *Vedlikehold av eksisterende bygninger er tillatt*
- Fylkesmannen kan etter søknad gi tillatelse til:
  - Ombygging og utvidelse av eksisterende hytter og oppføring av uthus i tilknytning til disse.
  - Oppføring av bygninger i forbindelse med reindrift, oppsyn, (se kap 4.1) og i forbindelse med Forsvarets militære operative virksomhet (se kap 4.2).

I den grad det er behov for oppføring av nye bygninger og anlegg i nasjonalparken bør det strebes etter å lokalisere disse i landskapsvernområdet framfor nasjonalparken. Det må likevel foretas en skjønnsvurdering ut fra behovet som er beskrevet i den enkelte søknaden.

Tiltak

Vurdere om de to utrangerte brakkene på Grensefoss bør fjernes.

4.8 Skogbruk og annet uttak av trevirke

Uttak av trevirke i reindrifta er omtalt i kap 4.1.

Status

Det har vært drevet aktivt skogbruk i Pasvik siden begynnelsen av 1900-tallet. Under andre verdenskrig ble skogen hardt drevet med flatehogst, med årlig avvirkning på opptil 30 000 m³. Skogsdrifta de senere årene har vært på et lavt aktivitetsnivå med årlig avvirkning på 400-500 m³ i regi av private. Dessuten foretas det noe avstandsregulering i ungskog, samt at det gjøres noe tynningshogst.

Som et resultat av den omfattende skogbruksaktivitet som har vært i Pasvik er det meste av furuskogen i Øvre Pasvik ungskog. Bare i nasjonalparken finnes sammenhengende områder med skog som ikke er påvirket av hogst. I landskapsvernområdet har det vært utført tynningshogst ved Grensefossmoen, senest i 2007.

Finnmarkseiendommen planlegger å gjøre en taksering av skogen i landskapsvernområdet i løpet av 2009-2010. På grunnlag av den nye taksten vil det bli utarbeidet en landskapsplan som skal ivareta flerbrukshensyn i skogsdrifta. Denne planen vil bli sendt på høring før den vedtas.

Rammer og retningslinjer

Nasjonalparken

- Hogst:
Innenfor nasjonalparken er all hogst forbudt.
- Bål:
Det er tillatt å bruke nedfalt virke og tørre kvister til bål, med unntak av tørrfuruer. På grunn av skogbrannfaren er det svært viktig å overholde det generelle bålforbudet fra 15.april – 15. september.

Landskapsvernområdet

- Skogsdrift
Sibirgran og tørrfuruer er fredet.

All skogsdrift skal være i tråd med gjeldende vernskogbestemmelser og på forhånd være godkjent av de lokale skogmyndighetene og forvaltningsmyndigheten for landskapsvernområdet.

Hogst og transport i forbindelse med hogst skal som hovedregel skje på frossen mark. I områder med tørr skogbunn kan hogst skje uavhengig av frostforholdene, dersom det kan skje uten at skogbunnen påføres skader.

Etter søknad kan det i nærmere angitte deler av landskapsvernområdet gis tillatelse til:

- tynning og ungskogpleie
- tilrettelegging av vinterveier
- sluttavvirkning

Når Finnmarkseiendommens kommende landskapsplan er utarbeidet og godkjent kan det være aktuelt å gi flerårige tillatelser for skogbrukstiltak som er avklart i landskapsplanen.

4.9 Uttak av masse

I landskapsvernområdet er det to grustak, ett nord for Gjøkåsen grensestasjon ved krysset til Nyrud som eies av Mesta, og ett ved Gjøkbukta som har vært benyttet av forsvaret dels som skytebane for håndvåpen.

Enkelte steder langs skogsbilveiene i landskapsvernområdet er det også tatt ut mindre mengder masse rett ut fra veikanten uten at dette er systematisk kartlagt.

Rammer og retningslinjer

Uttak av masse er forbudt i landskapsvernområdet.

Tiltak

- Avslutte og tilplante begge grustakene i landskapsvernområdet slik at de ikke framstår som sår i landskapet.
- Kartlegge andre, mindre masseuttak i landskapsvernområdet og vurdere om disse bør tilplantes.

4.10 Vannkraftverk og kraftlinjer

Status

Vannkraftpotensialet i Pasvikelva fra Enaresjøen i Finland til Bøkfjorden er maksimalt utnyttet gjennom 7 elvekraftverk. To av disse ligger på grensa til landskapsvernområdet; de russiske kraftverkene ved Hestefoss og Grensefoss.

Kraftverket ved Hestefoss ble ferdig i 1970. Denne reguleringen medførte oppdemming av ca 6 km² landareal på norsk side. I forbindelse med utbyggingen ble det anlagt flere store grustak på norsk side. Grustakene er i ettetid planert og forsøkt tilplantet med unge furutrær og ved tilførsel av torv. Mange av furutrærne har overlevd, men mange store åpne grusflater finnes fremdeles. Kraftverket ved Grensefoss, på sin side, har ikke medført nevneverdige inngrep i landskapet på norsk side.

Ei kraftlinje går i landskapsvernområdet fra Nyrudkrysset og ca 2 km nordover langs skogsbilveien til Noatunkrysset.

Rammer og retningslinjer

Landskapsvernområdet

- Vernebestemmelsene legger ikke restriksjoner på dagens kraftproduksjon i Pasvikelva. Det er imidlertid ikke tillatt med neddemming av nye områder.
- Verneforskriften er ikke til hinder for:
  - Vedlikehold av eksisterende bygninger og anlegg

- Drift og vedlikehold av eksisterende kraftledning:
Vedlikehold omfatter blant annet utskifting av komponenter som liner, isolatorer, master, traverser m.v. i samsvar med anleggets tillatte egenskaper i forhold til konsesjon etter energiloven. Oppsetting av master med annen utforming enn eksisterende anlegg, omfattes normalt ikke av vedlikeholdsbestemmelsen.
- Nødvendig istandsetting av kraftledning ved akutt utfall:
Bestemmelsene åpner for at tiltakshaveren kan foreta nødvendig istandsetting ved akutte utfall av anlegget. Ved akutte feil kan det oppstå behov for umiddelbar reparasjon av installasjoner som medfører bruk av motorkjøretøy. I slike tilfeller forutsettes det at motorferdsel skjer mest mulig skånsomt og i tråd med motorferdselslovens bestemmelser.
- Oppgradering/fornyelse av kraftledningen for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt:
Bestemmelsen omfatter tilfeller hvor det oppføres andre typer master, ved oppsetting av større master eller opphenging av nye liner m.v. som endrer anleggets egenskaper i forhold til hva det er gitt konsesjon til å etablere, og når endringen ikke innebærer en vesentlige fysisk endring i forhold til formålet med vernet. Eksempel på tiltak kan være endring av driftsspennning eller linetykkelse. Oppgraderinger som innebærer bruk av større eller endrede master kan også omfattes dersom det ikke kommer i konflikt med verneverdiene.
- Fylkesmannen kan etter søknad gi tillatelse til:
  - Større oppgraderinger/fornyelser av kraftledning
Der oppgradering/fornyelse kan innebære en vesentlig fysisk endring i strid med verneformålet, krever tiltaket en særskilt tillatelse. Slike dispensasjoner vil under normale omstendigheter kunne gis.

Ved utskifting av master eller andre komponenter, skal master og komponenter som er mest mulig lik eksisterende benyttes, med mindre overgang til andre typer master og komponenter vil redusere anleggets innvirkning på verneverdiene uten urimelige kostnader eller ulemper for anleggseieren, jf. energiforskriften § 3-4.
  - Framføring av nye kraftlinjer, kabler eller telelinjer:
Nye kraftledninger krever særskilt tillatelse etter vurdering av konkret søknad. Det presiseres at vurderingen her kan være forskjellig fra situasjoner med oppgraderinger eller fornyelser av anlegg som er i drift på vernetidspunktet. Hvis et planlagt nytt anlegg ikke er i direkte konflikt med verneformålet, kan det gis tillatelse til et slikt tiltak.
  - Oppgradering/fornyelse av eksisterende damanlegg med tilhørende hjelpeanlegg.

4.11 Skogbrann

Det oppstår med ujevne mellomrom større eller mindre branner i furuskogsområdene i Øvre Pasvik på grunn av lynnedslag. Dette er en naturlig prosess som sørger for foryngelse av furuskogen og bidrar til å opprettholde det biologiske mangfoldet. Skogbranner kan også oppstå som følge av menneskelig aktivitet, som for eksempel bålrensning.

Uansett årsak vil skogbrann i verneområdene kunne medføre skade på bygninger og anlegg. En skogbrann vil også kunne forringe reinbeitet for en tid. Det vil derfor være ønskelig å slokke skogbranner hvis slike verdier er truet.

I tilfelle skogbrann i verneområdene skal Brannvesenet i Sør-Varanger i samråd med Fylkesmannens miljøvernavdeling vurdere om det skal settes i gang slokkearbeid.

4.12 Krigsetterlatenskaper

Rester etter militær aktivitet fra siste verdenskrig finnes flere steder i Øvre Pasvik, særlig i landskapsvernområdet. Dette er imidlertid ikke systematisk kartlagt. På Grensefossmoen er det spor etter en fangeleir for skogsarbeid, mens det ved Sarima er rester av en russisk militærleir. På Tangenfjell er det rester av tyske luftvernstillinger, piggråd med mer. Det er også piggrådrester sør for Gjøkåsen og ved Pasvikelva nord for Grensefoss.

Tiltak

- Kartlegge krigsetterlatenskaper, særlig i landskapsvernområdet, med tanke på opprydding. Dette må skje i samarbeid med kulturminnemyndighetene, i dette tilfelle Finnmark Fylkeskommune.

5. Forvaltningsoppgaver og tiltak

Dette kapittelet gjør rede for Fylkesmannens arbeid med informasjon, tilrettelegging for allmennheten og naturovervåking i verneområdene, inkludert beskrivelse av planlagte tiltak. Kapittelet gjør også rede for Statens Naturoppsyn sitt arbeid i tilknytning til verneområdene. En samlet oversikt over alle planlagte tiltak i forvaltningsplanen, med tidsplan, er gitt i vedlegg 1.

5.1 Oppsyn

Statens naturoppsyn (SNO) har det overordna ansvaret for tilsyn med alle landets verneområder, og skal ivareta nasjonale miljøvernoppgaver og forebygge miljøkriminalitet. Naturoppsynet skal føre tilsyn med at bestemmelsene gitt i, eller i medhold av, følgende sju lover blir overholdt:

- Friluftsløven
- Naturvernloven
- Motorferdselloven
- Kulturminneloven
- Viltloven
- Lakse- og innlandsfiskeoven
- Deler av forurensingsloven

I tillegg til tilsynsoppgavene er veiledning og informasjon en sentral del av naturoppsynets virksomhet. I samarbeid med Fylkesmannen kan naturoppsynet også drive skjøtsel, praktiske tiltak, registrering og dokumentasjon. Naturoppsynet samarbeider tett med politiet om kontrollarbeid.

Statens naturoppsyn (SNO), avdeling Kirkenes har ansvaret for oppsynet med verneområdene i Øvre Pasvik

Hovedprioriteringene til oppsynet i Øvre Pasvik nasjonalpark og landskapsvernområde:

- Informere og rettlede brukere og besøkende
- Holde oppsyn med naturtilstanden i området, med særlig vekt på truede og sårbare arter og sårbare områder
- Holde oppsyn med veier, stier, og konstruksjoner og utstyr for tilrettelegging for brukere
- Holde oppsyn med og vedlikeholde statlig eide hytter og utedoer i området
- Holde oversikt over utvikling i bruk av området
- Kontrollere, rapportere og reagere på brudd på verneforskriftene og annet regelverk

Fylkesmannen vil gjennom den årlige bestillingsdialogen med SNO gi sine prioriteringer i forhold til konkrete oppgaver som SNOs personell skal utføre i verneområdet.

Faglige utfordringer i forhold til verneformålet

I Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde vil følgende tema være særlig aktuelle:

- Aktivitet og ferdsel som kan forstyrre naturgrunnlaget

- Motorisert ferdsel
- Aktivitet knyttet til vitenskapelige undersøkelser og ulike overvåkingsprosjekt
- Aktiviteter knyttet til organisert virksomhet
- Ulovlig hogst
- Fauna og miljøkriminalitet (primært rovfugl/rovdyr og andre sårbare arter).
- Registrering av trua og sårbare arter (rødlistede arter)
- Forsøpling og avfallshåndtering

Det er viktig å få til gode samarbeidsrutiner mellom Fylkesmannen og SNO. Det er også viktig at Fylkesmannen får løpende oppdatering på kunnskap om området, slik at det kan settes inn nødvendige tiltak i forhold til skjøtsel, tilrettelegging eller endring av dispensasjonspraksis for å sikre verneverdiene i området.

Retningslinjer for samarbeidet mellom Fylkesmannen og SNO

Følgende retningslinjer er grunnleggende for oppsynet i Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde:

- Den etablerte rutinen for bestillingsdialogen mellom Fylkesmannen og SNO skal videreføres, slik at en i fellesskap kan prioritere aktuelle oppgaver for oppsynet.
- SNO skal ha kopi av eventuelle dispensasjonsvedtak fra vernebestemmelsene. På denne måten kan oppsynet følge opp vedtaket gjennom kontroller i felt.
- Det skal etableres rutiner for informasjonsutveksling mellom SNO og Fylkesmannen om forhold som kan være av betydning, herunder anmeldelser og årsrapportering til Fylkesmannen.

5.2 Informasjon

Både Fylkesmannen som forvaltningsmyndighet og Statens Naturoppsyn avdeling Kirkenes har et informasjonsansvar i forhold til Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde. Det er viktig at informasjonen tilpasses formålet med informasjonen og målgruppene for informasjonen.

For å gi besøkende informasjon om verneområdene er det viktig å utforme informasjonsmateriell som viser hvor verneområdene ligger, hvorfor områdene er vernet og hvilke regler som gjelder.

SNO har hovedansvar for informasjon om verneverdier, brukerinteresser, atferdsregler etc i felt i og ved verneområdene.

Nasjonalparksenter

En viktig kilde til informasjon om verneområdene er *Øvre Pasvik nasjonalparksenter* på Svanvik som drives av Bioforsk Svanhovd. Nasjonalparksenteret har ganske omfattende informasjon om naturverdiene og friluftslivsmulighetene i Øvre Pasvik. Det meste av informasjonen på nasjonalparksenteret er også oversatt til engelsk.

Uteinformasjon

Det er plassert informasjonsplakater i og ved verneområdene, ved krysset riksvei 885 og veien inn til Sortbrystjern, ved Sortbrystjern, Treriksrøysa, Grensefoss og ved

skogsbilveikrysset ved Gjøkbukta (se kartvedlegg). Informasjonen er på norsk, med engelsk sammendrag. Ved grensa til nasjonalparken der snøskuterløypa til Treriksrøysa kommer inn i nasjonalparken er det satt opp informasjonstavle og et enkelt skilt som forteller at en kommer inn i nasjonalparken, og at det kun er tillatt å kjøre i løypetraseen.

Langs stien fra Sortbrysttjern til Ellenkoia er det satt opp informasjonsposter om kulturhistorisk bruk av områdene. Informasjonen er på norsk og engelsk.

Ved Grensefoss og på Treriksrøysa står foruten tavler om verneområdene også Grensekommisærens informasjonstavler om reglene for ferdsel ved grensa mot Russland. Det er behov for å samordne plasseringen av de ulike informasjonstavlene slik at det i mindre grad blir seende ut som en "skiltjungel". Dette gjelder særlig på Treriksrøysa, hvor også tavler på finsk side er en del av bildet.

Internett

Det er en rekke nettstedsteder som har informasjon om verneområdene i Øvre Pasvik.

De viktigste er:

- Norges nasjonalparker; www.dirnat.no/pasvik
- Miljøstatus i Finnmark; www.miljostatus.no/finnmark
- Øvre Pasvik nasjonalparksenter; www.dirnat.no/pasviknps/en/
- Pasvik-Inari Trilateral Park; www.pasvik-inari.net/
- Naturbase; dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/

Rammer og retningslinjer

Fylkesmannen kan gi tillatelse til merking og oppføring av skilt i verneområdene.

Merking og skilting i verneområdene skal skje på en helhetlig og gjennomtenkt måte, og skal være forankret i forvaltningsplanen.

Tiltak

- Sette opp ny informasjonstavle ved Piilola.
- Merke en ny stitrasé fra Ellenkoia til Piilola, med informasjonsposter om natur og kultur.
- Merke stien inn til Treriksrøysa tydeligere, og sette opp informasjonsposter om natur og kultur langs stien.
- Rydde opp i "skiltjungelen" på norsk side av Treriksrøysa i samarbeid med Grensekommisariatet.
- Lage ny brosjyre for nasjonalparken og landskapsvernområdet, som informerer om verneverdiene og hvilke bestemmelser som gjelder.
- Legge ut sonen med jaktforbud på internett, slik at det enkelt kan lastes ned til GPS-mottakere.

5.3 Tilrettelegging for allmennheten

Formålet med opprettelsen av nasjonalparken er først og fremst å ta vare på naturmiljøet, men også å stimulere til enkelt og tradisjonelt friluftsliv. Området skal også kunne brukes til reindrift. En hovedutfordring er derfor å tilpasse tilretteleggingstiltak slik at de ikke kommer i konflikt med naturmiljøet eller reindriften. Tilretteleggingstiltak er også en måte å kanalisere ferdsel på, for å unngå ferdsel i sårbare områder.

I Øvre Pasvik nasjonalpark er det i dag tilrettelagt med merket sti fra parkeringsplassen ved Sortbrysttjern til den åpne Ellenkoia. Stien er klopplagt på våte partier, og det er satt opp en gapahuk ca 2 km før en kommer til Ellenkoia. Ellenkoia er gratis å bruke og Statens Naturoppsyn holder koia med ved. Det er også laget en bål plass med benker utenfor koia.

Det har vært et ønske om å etablere en sti fra Ellenkoia til Piilolaporten, slik at en kan forbinde stien i Øvre Pasvik nasjonalpark med stinettverket i det finske verneområdet Vätsäri ødemarksområde. I forbindelse med en slik sti har det også vært ønskelig å åpne grensevakhytta ved Piilolaporten for allmennheten.

I landskapsvernområdet er det tilrettelagt med en bål plass ved Grensefoss, og benk/bord ved Treriksrøysa.

Rammer og retningslinjer

Nasjonalparken:

- Sti- og løypenett:
Fylkesmannen kan gi tillatelse til bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt og merking av nye stier.
Denne type tilrettelegging skal skje på en helhetlig og gjennomtenkt måte, og skal være forankret i forvaltningsplanen.

Landskapsvernområdet:

- Etablering av nye turstier og anlegg for friluftsliv:
For landskapsvernområdet kan Fylkesmannen gi tillatelse til opparbeiding av nye turstier og anlegg for friluftsliv.

Tiltak

Det har kommet mange forslag til tilretteleggingstiltak i nasjonalparken fra lokalt hold. Det er på det rene at det ikke er realistisk å gjennomføre alle disse forslagene med de ressursene som kan påregnes til tiltak i verneområdene¹. Samtidig er det viktig å kanalisere trafikken i verneområdene, og konsentrere tilretteleggingstiltakene til de mest populære turmålene i området.

Ut fra en totalvurdering ønsker Fylkesmannen å prioritere utvikling av tilbudet for ferdsel til fots i området Sortbrysttjern – Piilola, med følgende konkrete tiltak:

Åpne Piilolahytta for allmennheten

Fylkesmannen har kjøpt denne hytta fra Forsvaret i 2007. Hytta skal utbedres og settes i god stand for besøkende (ny ovn/pipe, nytt golv, ekstra vindu, ny takpapp, nytt tak på uthus/utedo, ny trapp, div nytt inventar, ny utebenk).

Enkle byggetiltak:

Bygge utedo ved gapahuken øst for Sortbrysttjern.

Utbedre Ellenkoia (utbedre tak, div. nytt inventar, ny utebenk).

---

¹ 2007-2008 hadde Fylkesmannen ekstraordinære midler til tilretteleggingstiltak gjennom prosjektet "Fremming av naturvern og bærekraftig naturturisme i Pasvik-Enare området", se kapittel 1.

Stier:

Etablere merket sti fra Ellenkoia til Piilolaporten på finskegrensa, med enkel klopp/bru over Ellenelva sør for Sortbrysttjern.

Denne stien vil bli tilknyttet en ny sti fra finsk side som går gjennom Vätsäri ødemarksområde og ender opp ved Piilola. Denne felles stien er en del av det grenseoverskridende samarbeidet "Pasvik-Enare Trilateral Park", se kapittel 1.

Utkjøring av ved

Kjøre ut ved til Ellenkoia, Piilolahytta og gapahuken øst for Sortbrysttjern med snøskuter. Dette skal skje årlig.

Ettersyn av utedoer

Utedoene i nasjonalparken skal vedlikeholdes og tømmes ved behov av SNO. Utedoen ved Tretriksøysa skal vedlikeholdes og tømmes av GSV.

Andre tiltak som har blitt foreslått (ikke prioriterte):

- Merking av sti på vestsida av Sortbrysttjern. (Området er befart. Terrenget er ulendt og vått, og vurdert lite egnet for en merka sti).
- Merking av sti fra Piilola nordover langs finskegrensa til Føllvann.
- Merking av sti fra Kneppåsen til Revsaksskardet.
- Bygge anlegg for å dra kanoer over fra Sortbrysttjern til Ellenvann.
- Bygge bål plass, gapahuk og utedo på nes på vestsida av Sortbrysttjern.
- Kjøre ut ved til nes på vestsida av Sortbrysttjern.

5.4 Naturovervåking

I forbindelse med undersøkelser gjort under verneplanprosessen er det dokumentert store verneverdier i nasjonalparken og landskapsvernområdet, både botaniske og zoologiske (jf kap 2.2). Det har frem til i dag ikke vært noen systematisk naturovervåking i området.

For å kunne ivareta verneverdiene på en god måte er det nødvendig å ha kunnskap om utviklingen i området. En hovedutfordring vil være å overvåke ferdselen i områder med spesielt sårbare og verdifulle naturforekomster, og i områder med stor menneskelig ferdsel. Utviklingstrender i friluftsliv og reiseliv går i retning av økt bruk av utmarksområdene. Det er derfor viktig at man har mulighet til å overvåke ferdselen på en slik måte at det kan iverksettes forvaltningsmessige tiltak i tilfeller hvor ferdselen kommer i konflikt med verneformålet.

Rammer og retningslinjer

Følgende retningslinjer skal legges til grunn i forbindelse med naturovervåking:

- Overvåking av spesielt sårbare og verdifulle naturforekomster, og effektene av ferdsel utføres av SNO.
- Utviklingen av bestandene av trua og sårbare arter skal evalueres av Fylkesmannen, og tiltak skal settes inn om nødvendig.

- Slitasje ved mye brukte bålplasser/leirplasser, blant annet mye brukte leirplasser ved Sortbrysttjern og Ellenvann, skal overvåkes. Det skal om nødvendig settes inn tiltak for å hindre uheldig utvikling.

Tiltak

Overvåking av slitasje etter ferdsel ved Ellenvann og Treriksrøysa ved bruk av faste fotopunkter.

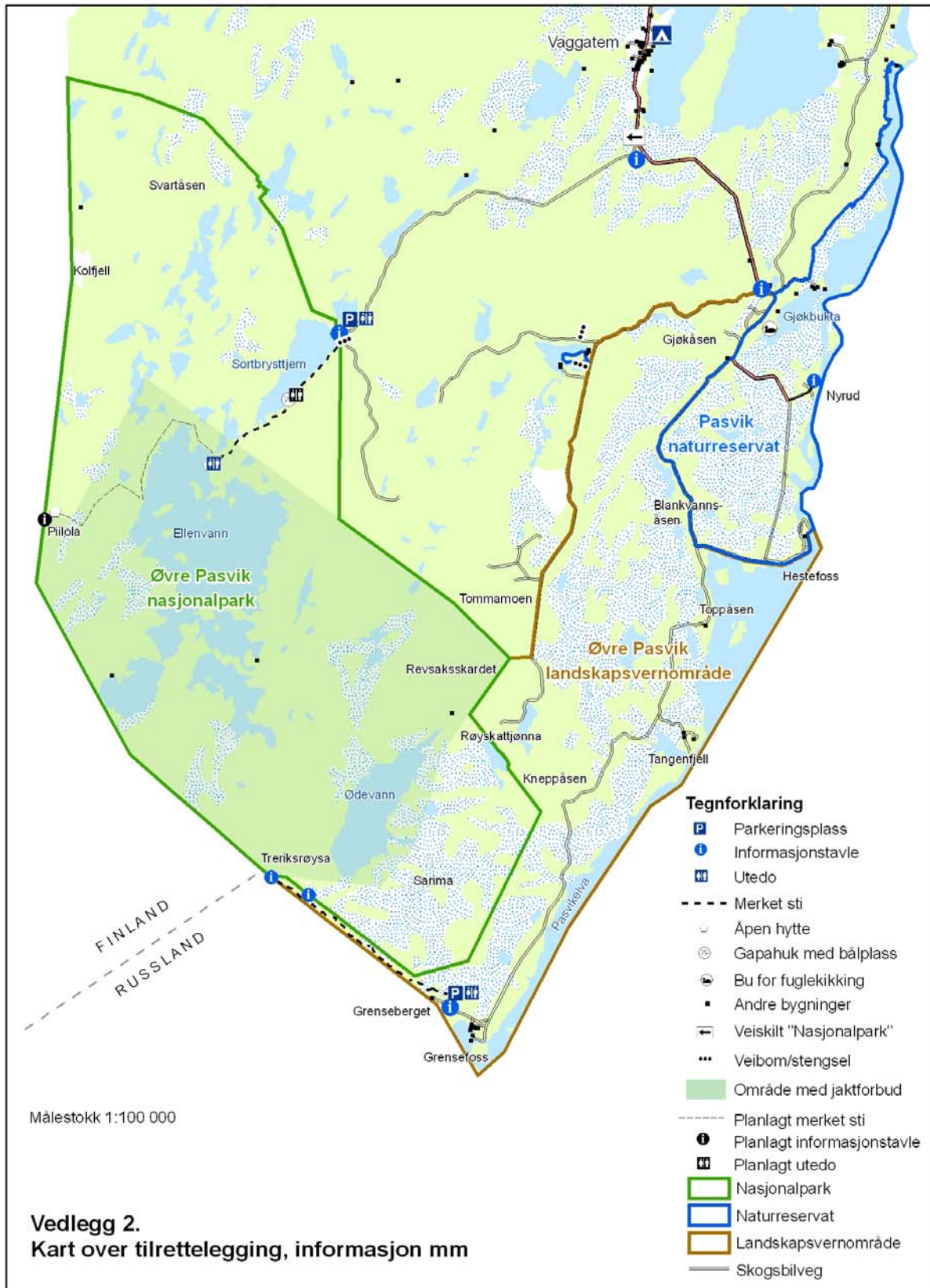
6. Litteraturliste

- Direktoratet for naturforvaltning (1996) Barskog i Nord-Norge. Utkast til verneplan. DN-rapport 1996-7, 121 s.
- Edvardsen H (1987) Flora og plantegeografiske forhold i Øvre Pasvik. Upubl. rapport til Fylkesmannen i Finnmark, 98 s.
- Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelingen (1997) Flerbruksplan for Pasvikvassdraget. Norsk-Finsk grensevassdragskommisjon. Rapport 1-1997, 98 s.
- Fylkesmannen i Finnmark (2001) Forslag til utvidelse av Øvre Pasvik nasjonalpark og opprettelse av Øvre Pasvik landskapsvernområde. Høringsdokument. 60 s.
- Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelingen (2007). Brukerundersøkelse I Øvre Pasvik nasjonalpark og omegn. Sommer og høst 2006. Rapport 1-2007, 25 s.
- Fylkesmannen i Finnmark, Metsähallitus, Pasvik Zapovednik (2008). Action plan for nature protection and sustainable nature tourism in the Pasvik-Inari area, 72 s.
- Günther M (2006) Ti år med vannfugltellinger i Pasvik naturreservat – Oppsummering 1996-2005. Bioforsk Rapport Vol. 1, Nr 68 2006. 65 s.
- Högda K et al. (1995) Use of multitemporal Landsat image data for mapping the effects from air pollution in the Kirkenes-Pechenga area in the period 1973-1994. NORUT informasjonsteknologi, Tromsø.
- Innstilling til Stortinget nr. 220 (1995-96) Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om opptrapping av barskogvernet fram mot år 2000 (Barskogvernmeldingen).
- Korsmo H (1988) Naturverninteresser i Øvre Pasvik, urskoganalysen. Foreløpig delrapport til Fylkesmannen i Finnmark, 68 s.
- Korsmo H, Svalastog D (1994) Verneplan for barskog. Regionrapport for Nord-Norge. NINA Utredning 60, 105 s.
- Kålås J A, Viken Å, Bakken T (2006) Norsk rødliste 2006. Artsdatabanken
- Lund E, Jaren V (1986) Vilthensyn i skogbruket i Pasvik, Sør-Varanger. Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelingen, rapport 17, 62 s.
- Lund E, Sørensen OJ, Hoffmann J (1993) Flerbruksskogbruket i Pasvik - En oppfølging av anbefalinger fra 1986, Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelingen, rapport 6-1993, 23 s.
- Nordisk ministerråd (1984) Naturgeografisk regioninndeling av Norden.
- Norsk Skogbruksforening (NORSKOG) (1998) Vern av barskog i Pasvik. Utredning av virkningen for skogbruket og skogbasert virksomhet, 43 s.
- Norges Offentlige Utredninger 1986:13 Ny landsplan for nasjonalparker, 103 s.
- Odelstingsproposisjon nr 30 (1995-96) Om lov om statlig naturoppsyn.
- Stortingsmelding nr 62 (1991-92) Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge, 131 s.
- Stortingsmelding nr 40 (1994-95) Opptrapping av barskogvernet fram mot år 2000, 25 s.
- Wikan S (1987) Naturverninteressene i Øvre Pasvik. Zoologisk undersøkelse. Sør-Varanger Museum, 86 s.

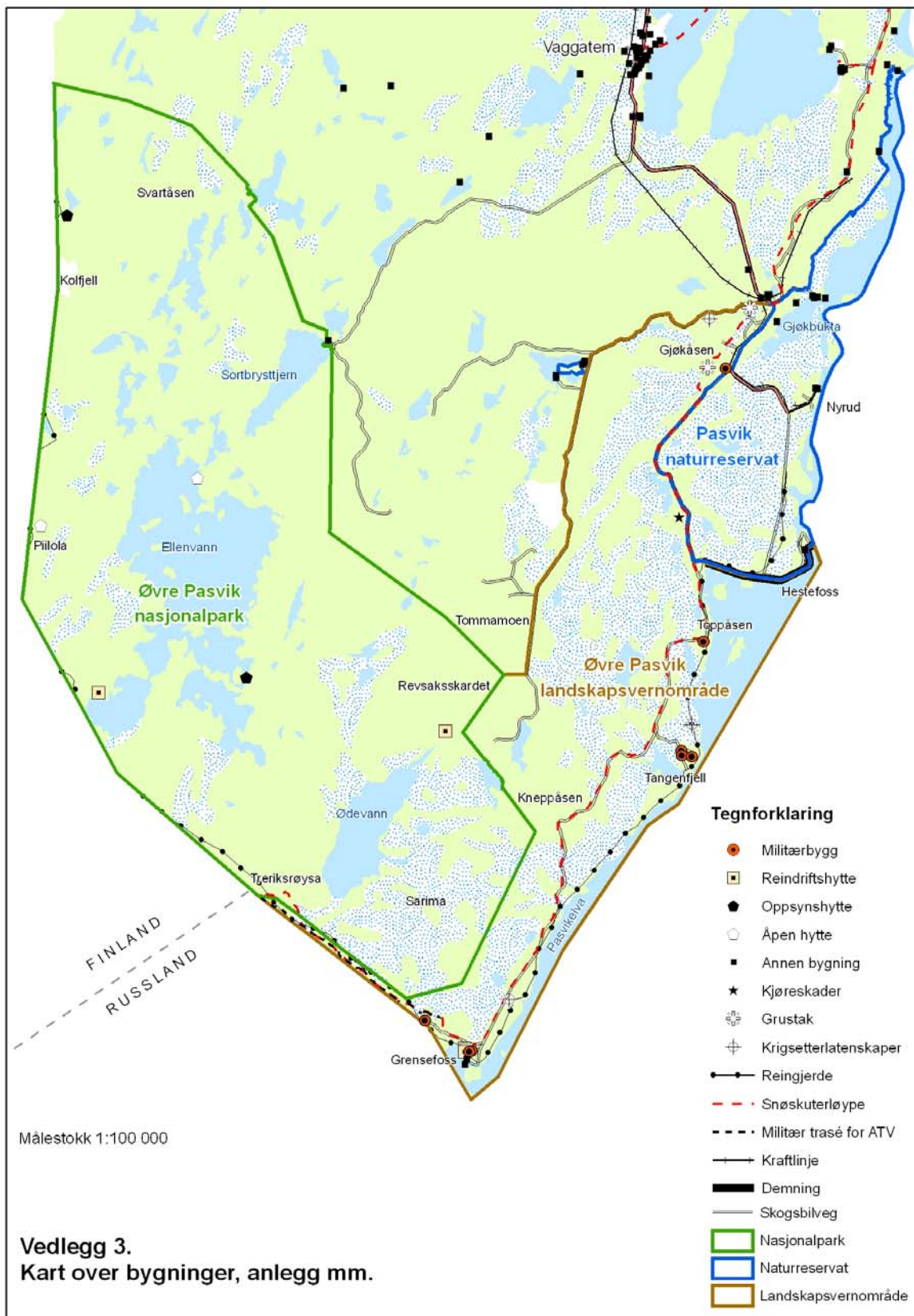
Vedlegg 1. Oversikt over planlagte tiltak

TILTAK	ANSVARLIG, I SAMARBEID/ETTER AVTALE MED	TIDSPLAN
Tilrettelegging		
Bygge utedo ved gapahuken ved østbredden av Sortbrysttjern	Fylkesmannen, SNO	2008
Kjøre ved til Ellenkoia, Piilolahytta og gapahuken ved Sortbrysttjern	SNO	Årlig
Etablere merket sti fra Ellenkoia til Piilolaporten	Fylkesmannen, SNO	2008
Vedlikeholde Sortbrysttjernveien	FeFo og Fylkesmannen	Ved behov, min. hvert 3. år
Åpne Piilolahytta for allmennheten, inkl. utbedringer	Fylkesmannen	2007-2008
Beise og vatre opp utedo ved Treriksrøysa	GSV	2008
Utbedre Ellenkoia	Fylkesmannen	2008-09
Merking og informasjon		
Sette opp infoposter langs merket sti til Piilola og infotavle ved Piilolaporten	Fylkesmannen, SNO	2008-09
Sette opp infoposter langs sti til Treriksrøysa	Fylkesmannen, SNO	2008-09
Legge ut GPS-fil på internett med sonen i nasjonalparken med jaktforbud	Fylkesmannen	2009
Rydde opp i skiltinga på Treriksrøysa	Fylkesmannen, Grensekommisæreren	2009-2010
Lage ny nasjonalparkbrosjyre	DN og Fylkesmannen	2008-2009
Utbedre inngrep i landskapsvernområdet		
Utbedre og traseen fra Grenseberget til Treriksrøysa	GSV i samråd med Fylkesmannen	2008-2009
Avslutte grustakene ved Gjøkåsen	Statens Vegvesen, Mesta, Fylkesmannen	Innen 2013
Kartlegge krigsetterlatenskaper, og eventuelt opprydding	SNO, Fylkesmannen og Fylkeskommunen	2009-2011
Fjerne utrangerte bygninger ved Grensefoss og Tangenfjell	Forsvarsbygg, FeFo, Politiet	2009-2013
Sperre avkjørsel ved Blankvassåsen, utbedre kjøreskader	Fylkesmannen, SNO	2008-2010
Kartlegge kjørespor, småveier og eventuelt sperre noen av disse	Fylkesmannen, SNO	2009-2011
Kartlegge mindre massetak og eventuelt utbedre noen av disse	Fylkesmannen, SNO	2009-2011
Naturovervåking		
Overvåking av slitasje etter ferdsel ved Ellenvann og Treriksrøysa	Fylkesmannen, SNO	Hvert 2. år, startet i 2007
Annet		
Arrangere årlige møte og eventuelt befaringer mellom FM og GSV	GSV og Fylkesmannen	Årlig

Vedlegg 2. Kart: Tilrettelegging og informasjon

Vedlegg 3. Kart: Bygninger, inngrep etc.

Vedlegg 4. Verneforskrift for Øvre Pasvik nasjonalpark

Forskrift om vern av Øvre Pasvik nasjonalpark/ Báhčaveaji álbmotmeahcci i Sør-Varanger kommune i Finnmark fylke.

Fastsatt ved kongelig resolusjon av 29. august 2003 med hjemmel i lov av 19. juni 1970 nr 63 § 3, jfr § 4 og §§ 21, 22 og 23. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1 AVGRENSING

Verneområdet berører følgende gnr/bnr/fnr:

- statsgrunn gnr/bnr: 15/1, 16/1
- festetomter på statsgrunn gnr/bnr/fnr: 15/1/32, 15/1/33, 15/1/34, 16/1/106

Nasjonalparken dekker et totalareal på ca 119 km²

Grensene for nasjonalparken fremgår av vedlagte kart i målestokk 1:50 000, datert Miljøverndepartementet august 2003. De nøyaktige grensene for nasjonalparken skal oppmerkes i terrenget. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Kartet og verneforskriften skal oppbevares i Miljøverndepartementet, i Direktoratet for naturforvaltning, hos Fylkesmannen i Finnmark og i Sør-Varanger kommune.

§ 2 FORMÅL

Formålet med Øvre Pasvik nasjonalpark er å ta vare på et stort, sammenhengende barskogområde som i det vesentlige urørt i forhold til tekniske inngrep, ta vare på et skogøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold, sikre variasjonsbredden av naturtyper i regionen samt ta vare på landskapsformer, særpregede geologiske forekomster og kulturminner.

Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift, naturopplevelse og utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3 VERNEBESTEMMELSER

1. Landskapet

1.1. Vern mot inngrep i landskapet.

Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av bygninger, andre varige eller midlertidige innretninger, gjerder og anlegg, veibygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, hogst, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende.

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- a) Vedlikehold av stier, løyper, bruer og merker i henhold til forvaltningsplan.
- b) Vedlikehold av bygninger, reindriftnlegg, veier og andre innretninger når dette ikke vil medføre endret bruk.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) Ombygging og utvidelse av bygninger som ikke kan medføre endret bruk
- b) Bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt og merking av nye stier i henhold til forvaltningsplan
- c) Ombygging og utvidelse av reingjerder
- d) Fremtidig oppføring av bygninger og anlegg i forbindelse med Forsvarets operative virksomhet som er nødvendig av hensyn til Schengen – avtalen.
- e) oppføring av bygninger og anlegg i forbindelse med reindrift og oppsyn.

2. Plantelivet

2.1 Vern av plantelivet.

Vegetasjon, herunder døde trær og busker, skal vernes mot all skade og ødelegging. Planting, såing og innføring av nye plantearter er forbudt.

2.2 Bestemmelsene i 2.1 er ikke til hinder for:

- a) Bruk av området til beite
- b) Bruk av nedfalt virke og tørre kvister til bål, med unntak av tørrfuruer
- c) Plukking av bær og matsopp
- d) Plukking av vanlige planter til privat bruk
- e) Reindriftenes nødvendige uttak av bjørk til brensel og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr

2.3 Regulering av beite.

Direktoratet for naturforvaltning kan ved forskrift regulere beiting som kan skade eller ødelegge naturmiljøet. Dette gjelder ikke reinbeite.

3. Dyrelivet

3.1 Vern av dyrelivet.

Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, og yngleplasser er fredet mot skade og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr på land og i vann er forbudt.

3.2 Bestemmelsen i pkt. 3.1 er ikke til hinder for:

- a) jakt etter viltlovens bestemmelser og etter reindriftenes regler, med unntak for området som tilsvarer tidligere nasjonalpark.
- b) fiske etter lov om laks- og innlandsfisk og etter reindriftenes regler.

3.3 Utlegging av åte.

Utlegging av åte eller føring av vilt for fotografering er ikke tillatt.

4. Kulturminner

4.1 Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner skal ikke flyttes eller fjernes.

4.2 Forvaltningsmyndighetene kan gi tillatelse til restaurering og skjøtsel av kulturminner.

5. Ferdsel

5.1 Generelt om ferdsel.

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 Organisert bruk.

Bestemmelsene i denne forskrift er ikke til hinder for tradisjonell turvirksomhet til fots i regi av turistforeninger, skoler, barnehager, ideelle lag og foreninger.

Annen organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten, jf forvaltningsplan.

5.3 Sykling og bruk av hest.

Sykling og organisert bruk av hest er bare tillatt på traséer som er fastlagt gjennom forvaltningsplan.

5.4 Regulering av ferdsel

Innenfor nærmere avgrensa deler av nasjonalparken kan Direktoratet for naturforvaltning ved forskrift regulere eller forby ferdsel som kan være til skade for naturmiljøet.

5.5 Generelle unntak for ferdsel

Bestemmelsene i punkt 5 er ikke til hinder for nødvendig ferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannvern- og oppsynsoppgaver. Dette gjelder også ferdsel i forbindelse med gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningstiltak som er bestemt av forvaltningsmyndigheten etter § 5.

6. Motorferdsel

6.1 Forbud mot motorferdsel.

Motorferdsel er forbudt på land og vatn, og i lufta under 300 meter.

6.2 Bestemmelsen i punkt. 6.1 er ikke til hinder for:

- a) nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannvern-, skjøtsel, oppsyn og forvaltningsoppgaver.
- b) bruk av beltekjøretøyer på vinterføre i forbindelse med reindrift

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) bruk av motorkjøretøyer på barmark i forbindelse med reindrift
- b) transport av varer inn til hytter på vinterføre
- c) transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på hytter, klopper o.l. på vinterføre
- d) bruk av beltedrevet elgtrekk i forbindelse med uttransport av felt elg i de deler av nasjonalparken hvor jakt er tillatt.

For reindriften legges det opp til en praksis med flerårige tillatelser som del av godkjent reinbeitedistriktplan i henhold til reindriftsloven slik at næringen kan utøves på tilfredsstillende måte.

7. Forurensning og støy

7.1 Forbud mot forurensning

Forurensning og forsøpling er forbudt. Avfall skal tas med ut av området.

All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt. Kalking av vatn og på land er forbudt.

7.2 Støy

Bruk av motordrevet modellfly, modellbåt, isbor o.l. er forbudt.

§ 4 GENERELLE DISPENSASJONSBESTEMMELSER

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra bestemmelsene når formålet med fredningen krever det, for vitenskaplige undersøkelser og arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning, eller i andre særlige tilfeller når dette ikke strider mot formålet med vernet.

§ 5 FORVALTNINGSPLAN MV

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndighetene bestemmer, kan iverksette tiltak for å fremme formålet med vernet. Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon mv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning.

§ 6 FORVALTNINGSMYNDIGHET

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet for nasjonalparken.

§ 7 RÅDGIVENDE UTVALG

Forvaltningsmyndigheten kan opprette et rådgivende utvalg for forvaltningen av nasjonalparken.

§ 8 IKRAFTTREDELSE

Denne forskrift trer i kraft straks.

Vedlegg 5. Verneforskrift for Øvre Pasvik landskapsvernområde

Forskrift om vern av Øvre Pasvik landskapsvernområde med plantelivsfredning/ Báhčaveaji suodjemeahcci ja beahcevuovddi ráfáidahttin i Sør-Varanger kommune, Finnmark fylke.

Fastsatt ved kongelig resolusjon av 29. august 2003 med hjemmel i lov av 19. juni 1970 nr 63 §§ 5 og 13, jf § 6 og §§ 21, 22 og 23. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1 AVGRENSNING

Landskapsvernområdet berører følgende gnr/bnr:

-statsgrunn gnr/bnr: 15/1

- festetomter på statsgrunn gnr/bnr/fnr: 15/1/11, 15/1/22, 15/1/23, 15/1/24, 15/1/25, 15/1/26

Samlet areal er på ca. 54,2 km²

Grensene for landskapsvernområdet fremgår av vedlagte kart i målestokk 1:50 000, datert Miljøverndepartementet august 2003.

De nøyaktige grensene for landskapsvernområdet skal oppmerkes i terrenget. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Kartet og verneforskriftene skal oppbevares i Sør-Varanger kommune, hos Fylkesmannen i Finnmark, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

§ 2 FORMÅL

Formålet med opprettelsen av Øvre Pasvik landskapsvernområde er å ta vare på et særpreget natur- og kulturlandskap med et rikt plante og dyreliv, sikre variasjonsbredden av naturtyper i regionen og ta vare på landskapsformer og særpregede geologiske forekomster.

Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne nyttes til reindrift og naturopplevelse.

§ 3 VERNEBESTEMMELSER

1. Landskapet

1.1. Området skal vernes mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Med de unntak som følger av forskriften pkt. 1.2 og 1.3 er det forbud mot oppføring av bygninger, anlegg eller andre faste innretninger, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, bergverksdrift, neddemming av nye områder, nydyrking, endring av treslagssammensetning, hensetting av campingvogner og bobiler for overnatting. Opplistingen er ikke uttømmende.

Fylkesmannen avgjør i tvilstilfeller om et tiltak kan endre landskapets art eller karakter vesentlig.

1.2. Bestemmelsene i 1.1 er ikke til hinder for:

- a) Vedlikehold av eksisterende bygninger og anlegg, herunder opparbeidede bilveier med tilhørende parkeringsplasser
- b) Etablering av ny mellomriksvei, forutsatt at dette blir besluttet av nasjonale myndigheter etter forutgående konsekvensutredning
- c) Drift og vedlikehold av eksisterende kraftledning.
- d) Nødvendig istandsetting av kraftledning ved akutt utfall.
- e) Oppgradering/fornyelse av kraftledningen for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i strid med verneformålet.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:

- a) Oppføring av bygninger, gjerder og anlegg i forbindelse med reindrift
- b) Ombygging og utvidelse av eksisterende hytter og oppføring av uthus i tilknytning til disse
- c) Oppføring av bygninger og anlegg i forbindelse med Forsvarets militære operative virksomhet
- d) Tilrettelegging av vinterveier i forbindelse med skogsdrift
- e) Opparbeiding av nye turstier og anlegg for friluftsliv
- f) Oppgradering/fornyelse av kraftledning som ikke faller inn under pkt. 1.2
- g) Framføring av nye kraftlinjer, kabler eller telelinjer.
- h) Oppgradering/fornyelse av eksisterende damanlegg med tilhørende hjelpeanlegg

2. Plantelivet

2.1 Plantelivet skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Sibirgran og tørrfuruer er fredet mot all skade og ødelegging. Innføring av nye plantearter er forbudt.

2.2 Beite er tillatt. Direktoratet for naturforvaltning kan ved forskrift regulere eller forby beite som skader landskapets art eller karakter. Dette gjelder ikke reinbeite.

2.3 Hogst kan skje i henhold til gjeldende vernskogbestemmelser. All hogst skal på forhånd være godkjent av de lokale skogmyndighetene og forvaltningsmyndigheten. Hogst og transport i forbindelse med hogst skal som hovedregel skje på frossen mark. I områder med tørr skogbunn kan hogst skje uavhengig av frostforholdene, dersom det kan skje uten at skogbunnen påføres skader.

3. Dyrelivet

3.1 Nye dyrearter må ikke innføres.

3.2 Jakt er tillatt etter viltlovens bestemmelser.

3.3 Fiske er tillatt etter laks- og innlandsfisklovens bestemmelser.

4. Ferdsel

4.1 All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

4.2 Bestemmelsene i denne forskrift er ikke til hinder for tradisjonell turvirksomhet til fots i regi av turistforeninger, skoler, barnehager, ideelle lag og foreninger.

Annen organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten, jf forvaltningsplan.

4.3 Organisert bruk av hest er bare tillatt på veier eller traséer som er fastlagt gjennom forvaltningsplan.

4.4 Innenfor nærmere avgrensede deler av landskapsvernområdet kan Direktoratet for naturforvaltning ved forskrift regulere eller forby ferdsel som kan være til skade for naturmiljøet.

4.5 Vernebestemmelsene er ikke til hinder for nødvendig ferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannvern- og oppsynoppgaver. Dette gjelder også ferdsel i forbindelse med gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningstiltak som er bestemt av forvaltningsmyndigheten etter § 5.

5. Motorferdsel

5.1 Motorisert ferdsel i forbindelse med nødvendig grenseoppsyn skal som en hovedregel skje langs faste traséer som er godkjent av forvaltningsmyndigheten.

6. Forurensning

Forurensning og forsøpling er forbudt. Avfall skal tas med ut av området. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

Det er ikke tillatt å bruke motor på modellfly, modellbåt og lignende.

§ 4 GENERELLE DISPENSASJONSBESTEMMELSER

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra bestemmelsene når formålet med fredningen krever det, for vitenskapelige undersøkelser og arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning, eller i andre særlige tilfeller når dette ikke strider mot formålet med vernet.

§ 5 FORVALTNINGSPLAN

Forvaltningsmyndigheten kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremme formålet med vernet. Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon mv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning.

§ 6 FORVALTNINGSMYNDIGHET

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet for landskapsvernområdet.

§ 7 RÅDGIVENDE UTVALG

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltning av landskapsvernområdet.

§ 8 IKRAFTTREDELSE

Denne forskrift trer i kraft straks.